

บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 8

ปริญญาบัตร

ของ

นवलพร โตวีศิตร์รังสี

- 1 ก.พ. 2526

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตงสุ่มวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575, 3915058

เล่นต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาามหาบัณฑิต

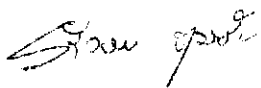
สิงหาคม 2524

ลิขสิทธิ์ เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

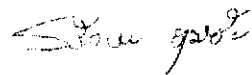
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญาบัตรฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

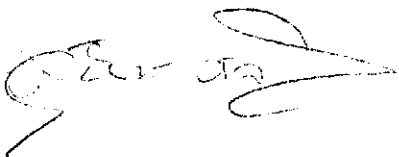
คณะกรรมการสอบ

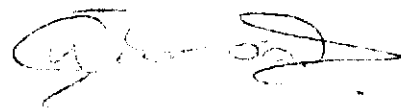
ประธาน

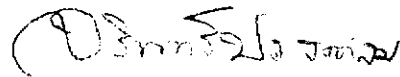
ประธาน

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้โดยได้รับความกรุณาอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รวิวรรณ รุมชัย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวัฒน์ คัลโกลุ่ม ที่ได้ให้ คำปรึกษาและคำแนะนำอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จรินทร์ ประสงค์สัมพันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ สำราญจิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ตระบุญชม ศรีสะอาด คุณสมบุรณ์ ต้นยะ คุณศรีวรรณ เสรีกิตติวงศ์ คุณอุไร แฉล้ม อาจารย์ประเสริฐ วิเศษกิจ อาจารย์พาณี ฉินดาวงศ์ อาจารย์ทวีศักดิ์ พิพัฒน์จรัสศักดิ์ อาจารย์ภวิน อินทร์ อาจารย์วสันต์ คิตรังสรรค์ อาจารย์มณัส เกษนาภา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวางแผนวิจัยและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้

การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจากผู้บริหาร โรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง แก้วแห่ง ซึ่งขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณ คุณสุจิตรา มณีรัตน์ คุณเวียงฟ้า สมบัติพาณิชย์ คุณเสาวภา หอสุชาติ คุณอนุชาญ ตีรีเศษ คุณเสรี ทองพันธ์ คุณไพโรจน์ ตารามาต คุณฉลาด บุตรเปียร คุณประเสริฐ ภาววงศ์ รวมทั้ง พี่ เพื่อน และน้อง ๆ ทุกคนที่ไม่อาจจะกล่าวนามได้หมดที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของมารดา ตลอดคณาจารย์ทุกท่านของผู้วิจัย

นवलพร ไตรวิจิตรรังสี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	8
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	9
ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับบทบาท	9
กิจกรรมนักเรียน	15
เอกสารและงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ	18
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	28
กลุ่มตัวอย่าง	28
การสร้างเครื่องมือ	29
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	35
วิธีการจัดการกระทำกับข้อมูล	35
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41

๒๕๖๑/๒๖

บทที่	หน้า
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย	41
การหากำลัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง	42
การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียน เพศชายและ เพศหญิง	42
การเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียน เพศชายและ เพศหญิง	44
การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน	45
การเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน	46
การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่ ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน	47
การเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียน ที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน	56
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ	62
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	62
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	62
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	63
การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย	63
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	63
อภิปรายผล	66
ข้อเสนอแนะ	70

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	72
ภาคผนวก	82

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัด	28
2 จำนวนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำแนกตามโรงเรียน	29
3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน ...	35
4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	42
5 เปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนเพศชายและเพศหญิง	43
6 เปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนเพศชายและเพศหญิง	44
7 เปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน	45
8 เปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน	46
9 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน	47
10 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน	48
11 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่คาดหวังในด้านพัฒนาโรงเรียนและชุมชนของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน	49

12	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวังในด้านพัฒนา โรงเรียนและชุมชนของ นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน	50
13	วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่คาดหวังในด้านการปฏิบัติตนของ คณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพ ต่างกัน	51
14	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวังในด้านการปฏิบัติตนของคณะกรรมการ และสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน	52
15	วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่คาดหวังในด้านการส่งเสริมและทะนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพ ต่างกัน	53
16	วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่คาดหวังในด้านการสร้างความสัมพันธ์ อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน	54
17	วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่คาดหวังในด้านการปกครองตามระบอบ ประชาธิปไตยของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน	55
18	วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน	56
19	วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านพัฒนา โรงเรียนและ ชุมชนของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน	57
20	วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการปฏิบัติตนของ คณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพ ต่างกัน	58

ตาราง

หน้า

22	วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการสร้างความสัมพันธ์ อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่าง ๆ ..	60
23	วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการปกครองตามระบอบ ประชาธิปไตยของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน	61

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเรียนการสอนนอกจากจะเรียนโดยการเรียนในห้องแล้ว การที่จะช่วยให้นักเรียนได้เจริญงอกงามเป็นคนที่มีความรู้โดยสมบูรณ์และเจริญเติบโตในด้านร่างกายและจิตใจนั้นจำเป็นต้องมีการเรียนการสอนนอกห้องเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นการให้การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาต้องเน้นการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ทางด้านวิชาการและมีประสบการณ์ในการทำงานพร้อม ๆ กันไป (พหุวิ ทัศนาคินทร์ 2521 : 40) เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่อไป การที่จะให้นักเรียนมีคุณภาพและคุณลักษณะที่ดีแล้วนั้นจำเป็นต้องอาศัยวิธีการและกระบวนการหลายอย่าง เช่น การเรียน การสอน การฝึกอบรม และการจัดกิจกรรมเพื่อให้ได้มีโอกาสฝึกหัด สำหรับการศึกษากิจกรรมนั้น ในหลักสูตรพุทธศักราช 2520 ได้กำหนดไว้ว่า นักเรียนต้อง เข้าร่วมมีบทบาทในการร่วมกิจกรรมที่ทาง โรงเรียนได้จัดขึ้นสิ่งที่จะต้องได้รับการเรียนการสอนโดยสมบูรณ์ กิจกรรมนักเรียนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตให้กับนักเรียนทั้งด้านวิชาการและประสบการณ์ด้านนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสปรับปรุงตนเอง เข้ากับสิ่งแวดล้อมและให้ใช้ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ ดังนั้น การจัดกิจกรรมนักเรียนจึง เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่ต้องดำเนินการจัดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทที่คาดหวังตามวัตถุประสงค์ของตนเองตามลักษณะของกิจกรรมที่ได้จัดขึ้น ถ้านักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติตามบทบาทที่คาดหวังไว้ย่อมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีและจะเป็นผลต่อเนื่องไปอย่างส่วนรวม คือ ทำให้สุขภาพทางจิตและทางกายแข็งแรง รวมทั้งการอยู่ร่วมกันอย่าง เป็นสุขในสังคม การเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในหมู่คณะ การจัดกิจกรรมของนักเรียนจึงควรอยู่ในความควบคุมดูแลของครูอาจารย์หรือที่ปรึกษา แต่สภาพการศึกษากิจกรรมนักเรียนจะพบว่า มีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ เช่น บทบาทในการปฏิบัติตามที่คาดหวัง เนื่องจากครูอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นผู้รับบทบาทเสียเองเกือบทั้งหมด อาจละ

เป็นผลมาจากครูอาจารย์ที่เสียหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจัดกิจกรรมมอญ่มาก นอกจากนี้ ในการจัดกิจกรรมยังมีปัญหาเกี่ยวกับเวลาสำหรับนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, 4 และ 5 เนื่องจากไม่มีชั่วโมงให้นักเรียนได้ทำกิจกรรม (ประภัสสร มโนรัตน์ 2519 : 122 - 129) ส่วนใหญ่ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมมีเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 เท่านั้น (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการศึกษา 2520 : 77) ทำให้การเข้าร่วมมีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ได้มีส่วนร่วมกัน บางกิจกรรมเข้าร่วมมีบทบาทมาก บางกิจกรรมมีนักเรียนเข้าร่วมน้อย การที่นักเรียนเข้ามามีบทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ได้มีส่วนร่วมกันนี้ มีสาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากสภาพสังคมที่แตกต่างกัน เช่น ในสภาพสังคมที่เคร่งครัดเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม นักเรียนย่อมเข้าร่วมมีบทบาทในกิจกรรมประเภทนี้มาก (นิติยา เปลื้องบุญ 2519 : 75)

ประเทศไทยได้แบ่งเขตการศึกษาออกเป็นหลายเขตตามสภาพสังคมที่แตกต่างกันในเขตการศึกษา 8 เป็นเขตภาคเหนือ มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วยแปดจังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน แม่ฮ่องสอน และพะเยา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2521 : 34) ลักษณะภูมิประเทศได้มีไปด้วยภูเขาและหุบเขาอันเป็นแหล่งต้นกำเนิดของแม่น้ำสาธาร มีอากาศค่อนข้างเย็น อากาศของประชาชน ได้แก่ การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ (ลลวาท เลื่อนณรงค์ 2521 : 337) สภาพของสังคมยึดมั่นในวัฒนธรรมประเพณีเดิม มีความเชื่อเพื่อเผ่าพันธุ์ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (ประภัสสร มโนรัตน์ 2519 : 120)

ในปี พ.ศ. 2519 สถิติเกี่ยวกับรายได้ของประชากรในภาคเหนือมีรายได้ต่อคน 5,454 บาท ซึ่งสูงกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพียง 1,314 บาท แต่ต่ำกว่ารายได้ของประชากรในภาคใต้ 1,776 บาท และภาคกลาง 5,930 บาท (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2519 : 11) จะเห็นว่าภาคเหนือมีแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในภาคเหนือ ได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการทำมาหากินผิดเคื่อง เพราะผลผลิตทางเกษตรตกต่ำ แต่ในขณะที่เดียวกันประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คือ ในปี 2519 ประชากรเพิ่มจากปี 2518

ร้อยละ 2.3 ประภัสสร มโนรัตน์ (ประภัสสร มโนรัตน์ 2519 : 14) กล่าวว่า สังคมในเมืองใหญ่เริ่มเป็นจุดรวมของบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันเป็นส่วนย่อยของอาชีพต่าง ๆ และรับวัฒนธรรม ตลอดจน ค่านิยมของสังคมตะวันตกมากยิ่งขึ้น สิ่งทำให้ประชากรต้องแข่งขันกันในด้านอาชีพ และมีการพึ่งพาอาศัยกันน้อยลง การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจึงให้มาเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนโดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและการอาชีพ เช่น การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จะเห็นว่าอาชีพของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน อาจจะทำให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมได้แตกต่างกัน จากสภาพสังคมและปัญหาการจำกัดกิจกรรมนักเรียนดังกล่าวแล้ว ทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาถึงบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษา 8 เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนให้นักเรียนได้มีบทบาทตามที่คาดหวังอย่างแท้จริงต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังของนักเรียนที่มี เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอาชีพของผู้ปกครองต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักเรียนที่มี เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอาชีพของผู้ปกครองต่างกัน

ความสำคัญของ การศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาครั้งนี้จะมีประโยชน์ในด้านต่อไปนี้

1. เป็นการแนะแนวทางให้ครูได้นำไปปรับปรุง ส่งเสริม และแก้ปัญหาค่าจำกัดกิจกรรมนักเรียนให้ได้ผลตามความมุ่งหมาย

2. นำผลการวิจัยครั้งนี้เสนอผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ทราบว่าบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน อันจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนดำเนินการหรือปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. เพื่อเป็นรากฐานสำหรับการศึกษาค้นคว้าที่ละเอียดลึกซึ้งและกว้างขวางต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประกอบด้วย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 8 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2523 ในโรงเรียนเก่าแห่ง จากโรงเรียนทั้งหมด 18 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนพรราชสีมาวิทยาลัย โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย โรงเรียนเถินวิทยา โรงเรียนพิริยาลัย โรงเรียนนาริรัตน์ โรงเรียนพะเยาวิทยาคม โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

2.1.1 เพศ แบ่งออกได้ดังนี้

2.1.1.1 ชาย

2.1.1.2 หญิง

2.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งออกได้ดังนี้

2.1.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

2.1.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2.1.3 อาชีพของผู้ปกครอง แบ่งออกได้ดังนี้

2.1.3.1 รับราชการหรือทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งบริษัทห้างร้าน

ต่าง ๆ

2.1.3.2 ค้าขายทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้า เจ้าของกิจการค้าต่าง ๆ

2.1.3.3 ทำการเกษตรทุกประเภท ได้แก่ การทำนา การทำไร่ การทำสวน ฯลฯ

2.1.3.4 ให้อุปกรณ์ เช่น ตัดเสื้อผ้า เสริมสวย ซ่อมเครื่องยนต์และอาชีพที่มี รายได้จากค่าบริการทุกประเภท

2.1.3.5 ทำงานส่วนตัวและงานอื่น ๆ ที่ไม่ใช่อาชีพที่กล่าวแล้ว

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับ

2.2.1 บทบาทที่คาดหวัง

2.2.2 บทบาทที่ปฏิบัติจริง

ข้อตกลงเบื้องต้น

เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยจะ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

1. คำตอบที่ได้รับจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 8 เป็นคำตอบที่มีความจริงใจที่นักเรียนได้คิดและปฏิบัติในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน
2. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คำตอบที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง เป็นคำตอบที่มีผลต่อการวิเคราะห์ข้อมูล ในครั้งนี้เท่าเทียมกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมนักเรียน หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ที่นักเรียนและโรงเรียนร่วมกันจัดขึ้น กิจกรรมเหล่านี้ได้ข้อมูลมาจากผลการสัมมนาอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักเรียนในเขตการศึกษา 8 ซึ่งจัดในแนวเดียวกันทุกโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมด้านต่อไปนี้
  - 1.1 การจัดหาโรงเรียนและชุมชน
  - 1.2 การปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมชนต่าง ๆ
  - 1.3 การส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลป วัฒนธรรม ประเพณีและศาสนา
  - 1.4 การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมชนต่าง ๆ

1.5 การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

2. การเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เข้าร่วม
กระทำกิจกรรมนักเรียนทั้งห้ากิจกรรม ได้แก่ กิจกรรม

2.1 ในด้านการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน

2.2 ในด้านการปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ

2.3 ในด้านการส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและคำสอน

2.4 ในด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ

2.5 ในด้านการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

วัดได้จากการตอบแบบสอบถามการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนที่ได้รับจัดสร้างขึ้น

3. กิจกรรมในด้านการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน หมายถึง การกระทำของนักเรียนใน
การเข้ามีส่วนร่วมทำงานในด้านวิชาการ การบริการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมด้านวิชาการให้สถาบัน
การศึกษาที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่และกลุ่มคนที่อยู่แวดล้อมบริเวณโรงเรียน

4. กิจกรรมในด้านการปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ หมายถึง
การทำงานของกลุ่มนักเรียนที่ได้รับเลือกจากเพื่อนนักเรียนให้ประสานงานตามที่ได้รับมอบหมาย
และที่สมัครเข้ามามีส่วนร่วมตามความสนใจของตนเองในด้าน การเป็นผู้นำของชุมนุม การให้
ความรู้แก่สมาชิกของชุมนุม และการเสียสละเวลาแก่สมาชิกของชุมนุม

5. กิจกรรมในด้านการส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และคำสอน
หมายถึง การกระทำของนักเรียนในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาและรักษาไว้ให้สิ่งที่ดีที่คนส่วนรวม
ยอมรับว่าดีงามที่เกี่ยวข้องกับ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และคำสอน ได้อย่างถูกต้อง และมี
การถ่ายทอดเป็นแบบอย่างให้นักเรียนคนอื่น ๆ นำไปประพฤติปฏิบัติ

6. กิจกรรมในด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ หมายถึง
การกระทำของนักเรียนซึ่งแสดงออกมาให้เห็นในการทำงานร่วมกัน โดยร่วมกันคิด ร่วมกันจัดกิจกรรม
และทำหน้าที่ตามกิจกรรมให้สำเร็จลงได้ด้วยดี และร่วมกันรับผิดชอบ

7. กิจกรรมในด้านการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่มีส่วนแนะนำ ส่ง เสริม และมีส่วนร่วมให้เพื่อนของนักเรียนได้รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ในการแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติโดยให้เพื่อนของนักเรียนทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน

8. บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง พฤติกรรมในด้านความคิดส่วนตัวของนักเรียนแต่ละคนที่คิดว่าหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องกระทำในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนควรจะทำอะไรได้บ้าง ทั้งนี้ ไม่ได้คาดหวังว่าตามสภาพความเป็นจริงนั้นจะกระทำได้หรือไม่ก็ตาม โดยถือเอาคะแนนความคิดเห็นที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นส่วนตัวของนักเรียน

9. บทบาทที่ปฏิบัติจริงหรือบทบาทที่เป็นจริง หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนได้มีโอกาสจากการปฏิบัติงานในการกระทำกิจกรรมนักเรียนเท่าที่ผ่านมาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษา 8 โดยถือเอาคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงที่ได้จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แท้จริงจากการปฏิบัติจริง

10. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการสอบทุกวิชาหลังจากสิ้นสุดการเรียนในภาคเรียนที่หนึ่งของการศึกษา 2523

10.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการสอบทุกวิชาหลังจากสิ้นสุดการเรียนในภาคเรียนที่หนึ่งของการศึกษา 2523 ตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป

10.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการสอบทุกวิชาหลังจากสิ้นสุดการเรียนในภาคเรียนที่หนึ่งของการศึกษา 2523 ตั้งแต่ 1.49 ลงมา

11. อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง อาชีพของผู้ปกครองนักเรียนในขณะที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ อาชีพ

11.1 รับราชการหรือทำงานในหน่วยรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งบริษัทห้างร้านต่าง ๆ หมายถึง อาชีพที่ทำงานในส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจและบริษัทห้างร้าน ซึ่งได้รับเงินเดือนเป็นประจำ

11.2 อาชีพค้าขายหรือธุรกิจเกี่ยวกับการค้า เจ้าของกิจการค้าต่าง ๆ หมายถึง อาชีพที่มีรายได้จากเงินกำไรในการซื้อขาย เช่น ขายสินค้า ขายของชำ ขายอาหารและอื่น ๆ

11.3 อาชีพทำการเกษตรทุกประเภท หมายถึง อาชีพทำการเพาะปลูก เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ และการเลี้ยงสัตว์

11.4 อาชีพให้บริการ หมายถึง อาชีพทำงานโดยการให้บริการ มีรายได้เป็นรายวัน รายเดือน และงานเหมา เช่น ตัดเล็มผ้า เสริมสวย ซ่อมเครื่องยนต์

11.5 อาชีพทำงานส่วนตัวและงานอื่น ๆ ที่ไม่ใช่อาชีพที่กล่าวแล้ว หมายถึง อาชีพที่บุคคลประกอบกิจการต่าง ๆ ตามความถนัดและความสามารถเฉพาะตน โดยมีรายได้จากการประกอบกิจการนั้น ๆ รวมทั้งกิจการนั้นยังไม่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความสัมพันธ์กันในทางบวก
2. นักเรียนเพศชายมีบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนสูงกว่าเพศหญิง
3. นักเรียนเพศชายมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนสูงกว่าเพศหญิง
4. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
5. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
6. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนแตกต่างกัน
7. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนแตกต่างกัน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและกิจกรรมนักเรียน ได้มีผู้ศึกษาและทำการวิจัยไว้ ทั้งต่างประเทศและในประเทศไทย โดยแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับบทบาท
2. กิจกรรมนักเรียน
3. เอกสารและงานวิจัยในประเทศไทยและต่างประเทศ

1. ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับบทบาท

ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับบทบาทที่จะกล่าวถึงนี้ เป็นการศึกษาสำรวจแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ได้แก่ ความหมายและหลักการ บทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายและหลักการ

นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยา ให้ความสำคัญและหลักการที่เกี่ยวกับบทบาทไว้หลายอย่าง เป็นต้นว่า พงศ์ งามละเมียด (พงศ์ งามละเมียด 2518 : 7 อ้างอิงมาจาก Hoyle. 1969 : 36) ให้ความหมายว่า บทบาทหมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมที่เหมือน ๆ กัน ของคนที่ดำรงตำแหน่งเดียวกัน หรืออยู่ในสังคมเดียวกัน และหมายรวมถึงแบบแผนของพฤติกรรมที่ผูกพัน หรือขึ้นอยู่กับความคาดหวังของสมาชิกอื่น ๆ ในสังคมด้วย ทองคุณ หงส์พันธ์ (ทองคุณ หงส์พันธ์ 2512 : 7) ได้ให้ทัศนะบทบาท หมายถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับงานโดยตรง และงานพิเศษที่ควรจะต้องกระทำ จะเห็นได้ว่า ทัศนะของ ทองคุณ หงส์พันธ์ เป็นความหมายของบทบาท ในแง่การใช้อำนาจหน้าที่ของบุคคลในตำแหน่งใด ตำแหน่งหนึ่ง และ ไพบูลย์ ย่างเรียบ (ไพบูลย์ ย่างเรียบ 2516 : 29 - 30) ได้อธิบายว่า บทบาทโดยทั่วไปพิจารณาความหมายได้สองนัย คือ นัยแรก พิจารณาในด้านโครงสร้างสังคม บทบาท หมายถึงตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ ซึ่งแสดงลักษณะ โดยคุณสมบัตินี้และกิจกรรมของบุคคลที่

ครองตำแหน่งนั้น อีกนัยหนึ่งพิจารณาในด้านการแสดงบทบาท หรือการปะทะสังสรรค์ทางสังคม บทบาท จึงหมายถึง ผลสืบเนื่องที่มีแบบแผนของการกระทำที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์ แห่งการปะทะสังสรรค์นั้น ตามนัยแรก บทบาทเป็นการจำแนกชนิดของบุคคลที่อยู่ในสังคม ซึ่งถูกจำแนก โดยคุณสมบัตินี้และพฤติกรรมของเขาที่มีปทัสถาน ตามนัยหลัง บทบาทเป็นวิธีการแสดงพฤติกรรมของ บุคคลที่สังสรรค์กันนั้นว่า จะปฏิบัติอย่างไร หรือคาดว่าบุคคลอื่นจะปฏิบัติต่อตนอย่างไร บทบาทของ บุคคลในสังคมย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่ตนครองอยู่และคุณสมบัตินี้ส่วนตัวของบุคคล บทบาทของบุคคลจึง แตกต่างกันไป ตามลักษณะสถานภาพ อุบัติสืบ ความคิด ความรู้ ความสามารถ ฆุลเหตุสูงใจ การ อบรม ความพอใจ สรุปลักษณะสำคัญได้ดังนี้ 1. บทบาทมีประจำอยู่ในทุกสถานภาพของสังคม 2. วัฒนธรรมและชนบประเพณีในสังคม เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการกำหนดบทบาท 3. การที่ บุคคลจะทราบบทบาทใดต้องมีสังคมกรณี 4. บทบาทจริงที่บุคคลแสดงนั้น ไม่แน่นอนเสมอไปว่าจะ เหมือนบทบาทที่คาดหวังหรือที่ควรจะเป็น เพราะบทบาทที่เป็นจริงนั้น เป็นผลของปฏิกริยาแห่ง บุคลิกภาพของบุคคลที่ครองสถานภาพของบุคคลที่มาร่วมในพฤติกรรม และสิ่งกระตุ้นต่าง ๆ ที่มี ในเวลาและสถานที่ ซึ่งมีการแสดงบทบาทนั้น ในลักษณะเดียวกัน ชิตยา สุวรรณะชฎ (ชิตยา สุวรรณะชฎ 2517 : 162 - 189) ได้อธิบายเรื่องบทบาทในทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคม ว่า คนในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ ทางสังคม พฤติกรรมที่แสดงออกจะแตกต่างกัน เพราะว่า กลุ่มต่าง ๆ ทางสังคมมีวัตถุประสงค์ของกลุ่มแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ สิทธิและหน้าที่ของคนคนหนึ่ง ซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มสังคมที่แตกต่างกัน ก็ย่อมจะต้องแตกต่างกัน สมาชิกของกลุ่มแต่ละคนจะต้อง มีสิทธิ และความรับผิดชอบในการดำเนินบทบาทของตน ในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งอาจจะ เหมือนหรือแตกต่างกันก็ได้ สิทธิและความรับผิดชอบในหน้าที่นี้เองที่สามารถแยกผู้ที่เป็นสมาชิกออกจาก ผู้ที่มีได้ เป็นสมาชิกของกลุ่มสังคมนั้น กับทั้งยังเป็นแนวทางให้สมาชิกของกลุ่ม คาดหวังทำที่ บทบาท ของสมาชิกแต่ละคนได้ ตลอดจนทำให้เกิดมีการบังคับ โดยทางตรงหรือทางอ้อมที่จะทำให้สมาชิก แต่ละคนยอมรับและปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่ ได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังมีนักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยา ได้ให้ความหมายและหลักการที่เกี่ยวกับบทบาทไว้หลายอย่าง เป็นต้นว่า มีด (Mead. 1950 : 273) ให้ความหมายว่า บทบาทเป็นกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของตนเอง และเนื่องมาจากการปฏิบัติตามหน้าที่ของสถาบันส่วนหนึ่ง ในขณะเดียวกัน มอร์แกน (Morgan.

1951 : 395) ได้ให้ความหมายว่า บทบาทเป็นรูปแบบของพฤติกรรมซึ่งบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งทางสังคมจะปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อาร์จิริส (Argyris. 1957 : 1) ที่อธิบายว่า บทบาทของบุคคลใดก็คือ การแสดงพฤติกรรมส่วนหนึ่งของ เขาในกลุ่มสังคมที่เขาอยู่นั้นเอง บุคคลย่อมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เสมอ คนจะเรียนรู้แบบหรือการแสดงพฤติกรรม ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันภายในกลุ่ม คนจะแสดงบทบาทแตกต่างออกไปเสมอ เมื่ออยู่ในกลุ่มต่างกัน ทั้งนี้เพราะความคาดหวังของแต่ละกลุ่มไม่เหมือนกัน สำหรับแนวคิดของ มาร์ช และ ไชมอน (March and Simon. 1958 : 112) นั้นได้อธิบายว่า บุคคลมีความคาดหวังและความต้องการส่วนตัวของบุคคลที่เป็นเจ้าของตำแหน่ง ไม่ตรงกัน ซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น ยิ่งกว่านั้น คน คนเดียวกันยังมีหลายบทบาท เช่น คนหนึ่งมีบทบาทเป็นครู ในขณะที่เดียวกันก็มีบทบาทเป็นพ่อ เป็นสามี หรือเป็นส่วนหนึ่งของสมาคมต่าง ๆ ที่เรียกว่า บทบาทแฝง (Latent Role) เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้ ย่อมก่อให้เกิดความขัดแย้งที่มีความซับซ้อนยิ่งขึ้น ความขัดแย้งที่ว่านี้ อาจแบ่งออกเป็นสามประเภท คือ

1. ความขัดแย้งต่อตนเอง (Individual Conflict) คือ ความขัดแย้งในการวินิจฉัยสั่งการของตน
2. ความขัดแย้งขององค์การ (Organizational Conflict) ได้แก่ ความขัดแย้งของกลุ่ม หรือบุคลากรภายในองค์กร
3. ความขัดแย้งระหว่างองค์กร (Interorganizational Conflict) ได้แก่ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างองค์กรกับองค์กร หรือระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม แต่

สโตกดิลล์ (Stogdill. 1959 : 127 - 128) เสนอว่า บทบาทเป็นรูปแบบของพฤติกรรมของบุคคลที่จะปฏิบัติ ซึ่งมีผลมาจากการประสานสัมพันธ์ตามแนวทางของแต่ละบุคคลและสังคม แต่ละตำแหน่งจะมีแนวปฏิบัติกำหนดไว้ เช่นเดียวกับ สเมลเซอร์ (Smelser. 1963 : 428) รวมทั้ง บิดเดิล และ โทมัส (Biddle and Thomas. 1966 : 26 - 28) ก็ให้ความหมายในทำนองเดียวกับ เดวิส (Davis. 1971 : 3) นักสังคมวิทยา ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทไว้ว่า บทบาทเป็นตำแหน่งทางสังคม ซึ่งบุคคลใดบุคคลหนึ่งดำรงอยู่ ในการแสดงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ตามทัศนะของเดวิสนั้น แสดงว่า เน้นความหมายของบทบาทในแง่ตำแหน่งทั่ว ๆ ไปของบุคคล ซึ่งแสดงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น เช่น ตำแหน่งบุคคลในสมาชิกของครอบครัว โรงเรียน ย่อมจะต้องแสดงกิจกรรมสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่เสมอ ส่วน โรส (Rose. 1962 : 23) กล่าวว่า บทบาทมีความ

สัมพันธ์กับบทบาทอื่นในสภาพการณ์ต่าง ๆ บทบาทหนึ่งบทบาทใด ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ตามลำพัง แสดงว่า เรามีความเห็น เกี่ยวกับบทบาทในลักษณะความสัมพันธ์ในระหว่างบทบาทต่อบทบาทของบุคคลในสังคม

ในแง่จิตวิทยาสังคมนั้นถือว่า ความคิดที่ดี ความรู้สึกที่ดี พฤติกรรมของคนต่างก็มีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องอยู่กับการปรากฏตัวของคนอื่นหรือสิ่งแวดล้อม ตำแหน่ง เป็นเพียงระบบการคาดหวังบทบาท (System of Role Expectation) ส่วนพฤติกรรมจริงที่ปรากฏนั้น เนื่องมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง "ตน" (Self) กับบทบาท ทั้งที่ตนเองหนึ่งทราบว่าจะตนถูกคาดหวังว่าจะทำบทบาท (Role Expectation) คนคนนั้นก็เลยเกิดการคาดหวังบทบาทจากผู้อื่นที่ตัวจะมีพฤติกรรมต่อ ซึ่งเรียกว่า การคาดหวังบทบาทปฏิกริยา (Reciprocal Role Expectation of Self) ดังนั้น พฤติกรรมของคนเราจะไปได้อีกต้องหรือไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้ คือ ความถูกต้องแน่นอนของการคาดหวังบทบาท (The Validity of Role) ความสันทัดในการดำเนินบทบาท (Skill in Role Enactment) สภาพของ "ตน" ของคนคนหนึ่งนั้น ซึ่งหมายถึง จิตใจ อารมณ์ ในขณะที่มีปฏิกริยาสัมพันธ์

จากแนวคิดดังกล่าวมาแล้ว สามารถสรุปได้ว่าบทบาทได้ดังนี้ 1. มีฐานะตำแหน่งอยู่จริงในทุกสังคม และมีอยู่ก่อนที่คนจะเข้าไปครอง 2. มีบทบาทที่ควรจะเป็นประจำอยู่ในแต่ละตำแหน่ง 3. วัฒนธรรม ขนบประเพณี ในสังคมนั้น ๆ เป็นส่วนหนึ่ง ซึ่งมีส่วนสำคัญ ในการกำหนดฐานะตำแหน่งและบทบาทที่ควรจะเป็น 4. การที่คนเราจะทราบถึงฐานะตำแหน่งและบทบาทนั้นได้ จากสังคมประกิต (Socialization) ในสังคมนั้น ๆ และ 5. บทบาทที่ควรจะเป็นนั้นไม่แน่นอนเสมอว่า จะเหมือนพฤติกรรมจริง ๆ ของคนที่ครองฐานะตำแหน่งนั้น ๆ เพราะพฤติกรรมจริง ๆ นั้นเป็นผลของปฏิกริยาของคนที่ครองฐานะตำแหน่งที่มีต่อบทบาทที่ควรจะเป็นกับบุคลิกภาพของตนเอง และบุคลิกภาพของผู้อื่นที่เข้ามาร่วมในพฤติกรรมและ เครื่องกระตุ้น (Stimulus) ที่มีอยู่ในเวลาและสถานที่ที่ กิดการติดต่อทางสังคม

บทบาทที่คาดหวัง

กาดเนอร์ (Gardner. 1959 : 226) กล่าวว่า บทบาทที่คาดหวังหมายถึง การคาดหวังสิ่งที่จะปฏิบัติไว้ล่วงหน้า การคาดหวังมีสองแบบ คือ ลีทริและหน้าที่ ลีทริ คือ บทบาทที่คาดหวัง ซึ่งผู้ลุ่มบทบาทคาดหวังการกระทำบางอย่างจากบุคคลที่ตนจะต้องแสดงตอบ หน้าที่ คือ บทบาทที่คาดหวัง ซึ่งผู้ลุ่มบทบาทคาดหวัง การกระทำบางอย่างต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ความคาดหวังทั้งสองแบบ คือ ทั้งลีทริและหน้าที่ อาจวิเคราะห์ในรูปของการประพฤติปฏิบัติและลักษณะของคุณสมบัติต่าง ๆ และ วอลเตอร์ (Walter. 1962 : 218) ให้คำอธิบาย บทบาทที่คาดหวังว่า สมาชิกของสังคมที่ซับซ้อน ไม่ใช่แค่แสดงบทบาทเพียงอย่างเดียว แต่ละคนขึ้นอยู่กับ การเข้าร่วมปฏิบัติจริงหรือการเข้าร่วมโดยการคาดคะเนในระบบต่าง ๆ ของสังคม กระบวนการเรียนรู้ การเข้าใจ การประเมินผล และการแสดงบทบาทต่าง ๆ ที่เป็นไปตามปห้สถานการณ์ของกลุ่ม ทำให้เกิดลักษณะสำคัญของกระบวนการ ในการปรับตัว ให้เข้ากับสังคมของแต่ละบุคคล สมาชิกในสังคมเข้าใจดีว่า อะไรคือสิ่งที่เขาคาดหวังในตัวบุคคลซึ่งมีสถานการณ์เฉพาะอย่าง ประสพการณ์ที่ได้จากการแสดงบทบาทอย่างหนึ่ง จะมีอิทธิพลต่อการประพฤติอย่างอื่นด้วย ดังเช่น คนงานซึ่งมีความชำนาญและถูกกำหนดให้ทำงาน จะถูกคาดหวังว่า เขาคงจะสามารถดำเนินงานของเขาได้ ซึ่งก็ไม่ได้หมายความว่า การแสดงบทบาทต่าง ๆ จะต้องสอดคล้องกันเสมอไป โดยเฉพาะในกลุ่มซึ่งเกิดจากการรวมตัวแบบชั่วคราว และไม่ใช่ความสัมพันธ์ส่วนตัว บทบาทที่คาดหวัง และการแสดงออก อาจแตกต่างกันจากกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งแต่ละบุคคลถูกคาดหวังให้กระทำในระบบสังคมนั้น ๆ สำหรับ เซคคาร์ต และ แบคค์แมน (Secard and Backman. 1964 : 456) นั้น ให้คำอธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า บทบาทที่คาดหวัง คือ การคาดหวังที่เกี่ยวพันกับบทบาทประเภทต่าง ๆ ซึ่งแต่ละคนจะคาดหวังบทบาทแตกต่างกันไป การคาดหวังที่เกี่ยวพันกับอายุ เพศ ตำแหน่ง เป็นการคาดหวัง เนื่องมาจากวัฒนธรรม ในทำนองเดียวกัน ซิลล์ (Sill. 1968 : 230 - 261) ก็ให้ความเห็นว่า บทบาทที่คาดหวังเป็นการกระทำ หรือคุณสมบัติต่าง ๆ ซึ่งผู้อยู่ในตำแหน่งหนึ่ง ๆ ควรจะมี ผู้ใดตำแหน่งไม่เพียงแต่แสดงพฤติกรรมตามบทบาท ซึ่งสอดคล้องกับการคาดหวังของคนอื่น ๆ ในสังคมทั่วไป ยังต้องแสดงบทบาทซึ่งจะทำให้การครอบครองตำแหน่งของตนเองอยู่ตลอดไป

การที่จะแสดงบทบาทให้ประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังกับความ
ต้องการของบุคคลนั้น

ส่วนที่หนึ่งของ โสภฯ วุฒิกุลชัย (โสภฯ วุฒิกุลชัย 2519 : 129) มีว่า ทุกตำแหน่ง
หรือทุกชั้น จะถูกสมาชิกในกลุ่มชั้นคาดหวังไว้ระดับหนึ่งว่าพฤติกรรมของ คนในตำแหน่งนั้น ควรทำอะไร
มีพฤติกรรมอะไรหรือบทบาทของตำแหน่ง และคนที่อยู่ในตำแหน่ง ควรจะมีอะไรบ้างนี่เอง บางทีอาจจะถูก
ครอบคลุม ในแง่ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับหน้าที่ หรือพิธีของตำแหน่งนั้น ๆ ซึ่งที่คั่นนี้ นั้นความหมาย
ของบทบาท ในแง่ความคาดหวังของสมาชิกที่มีต่อผู้ที่อยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ และเน้นหน้าที่ความรับผิดชอบ
ของผู้ที่ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ไปด้วย ซึ่งตรงกับที่คั่นของ ดร.กัญญา สาร (กัญญา สาร
2516 : 304) ซึ่งกล่าวว่า บทบาทหมายถึงความมุ่งหวัง (Expectation) ที่บุคคลอื่น คาดว่า
บุคคลในตำแหน่งหนึ่ง ควรจะทำหรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดในบทบาท หน้าที่ควบคู่กับที่บุคคลดำรง
อยู่เสมอ

บทบาทที่ปฏิบัติจริง

บทบาทที่ปฏิบัติจริงตามแนวคิดของ มีด (Mead. 1950 : 270) อธิบายไว้ว่า
องค์ประกอบที่ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจริง หรือบทบาทที่เป็นจริงนั้นจะต้องประกอบด้วย 1. การรู้จัก
ตนเอง 2. พฤติกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งเหมาะสมกับการส่งเสริมฐานะของตนเอง
3. ภูมิหลังของการกระทำที่ เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ซึ่ง ใช้เป็นแบบอย่าง เพื่อให้การกระทำ เฉพาะอย่าง
เป็นไปในแนวทางที่ต้องการ และ 4. การประเมินผลการกระทำตามบทบาทด้วยตนเองและโดย
บุคคลอื่น แต่ กอร์ดอน (Gardon. 1963 : 357) ให้ความหมายว่า บทบาทที่ปฏิบัติว่าหมายถึง
พฤติกรรมที่แต่ละบุคคลกระทำจริง ๆ ในการตอบสนองในตำแหน่งที่เขาทำส่งครอบครองอยู่ โดยปกติ
จะมีช่องว่างที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือแบบแผน ในบทบาทที่ปฏิบัติจริง พาร์สัน
(Parson. 1968 : 64) กล่าวว่า ความแตกต่างในบทบาทที่ปฏิบัติจริงไม่ใช่เพียงแต่เกิดจาก
ความแตกต่างในหน้าที่ทางสังคมที่ปฏิบัติต่อ ๆ กันมา ยังเกิดจากสิ่งที่กลุ่มบุคคลตั้งขึ้นไว้ และแต่ละคน
นำเอาไปใช้ด้วย ถ้าแม้ว่าภายในกลุ่มเดียวกันก็ตาม การคาดหวังอื่น ๆ ก็ไม่เป็นแบบเดียวกัน

ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมที่คาดหวังหรือความเข้มแข็งผู้ทำหน้าที่นั้นจะต้องมี ในพฤติกรรมเหล่านั้น การทำให้เป็นแบบเดียวกันหมดหรือความเข้มของการคาดหวังแตกต่างกันไปจากกลุ่มและจากบทบาทกับบทบาท

2. กิจกรรมนักเรียน

ความหมายของกิจกรรมนักเรียน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ 2504 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "กิจกรรม" คือ การทำงานและการกระทำทุกอย่างในโรงเรียน กิจกรรมอาจอยู่ในหลักสูตร หรือนอกหลักสูตรก็ได้ ถ้ากิจกรรมใดสอดไว้ในหลักสูตร บังคับว่าต้องเรียน ต้องทำ เรียกว่ากิจกรรมในหลักสูตร กิจกรรมใดที่มีได้กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือมีได้บังคับว่าต้องเรียน แต่บุคคลในโรงเรียนร่วมกันจัดให้มีขึ้น โดยมุ่งให้เป็นสิ่งส่งเสริมการเรียนในชั้น ให้มีผลดีกว่าเดิม เรียกว่ากิจกรรมนอกหลักสูตร หรือกิจกรรมพิเศษ พิเศษ พิเศษ พิเศษ (พิเศษ พิเศษ พิเศษ 2513 : 159) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่ไม่ได้กำหนดขึ้นเพื่อบเรียน และ ส่งเสริม ทักษะ ทักษะ (ส่งเสริม ทักษะ 2522 : 27 - 28) ได้หมายถึง บรรดากิจกรรมประกอบหรือส่งเสริมหลักสูตร ทั้งหลายที่จัดขึ้น โดยนักเรียนสมัครใจที่จะเข้าร่วม และดำเนินการเองทั้งในและนอกโรงเรียน โดยความเห็นชอบและสนับสนุนจากโรงเรียน ไม่มีการให้หน่วยกิตหรือคะแนนใด ๆ ในส่วนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเลื่อนชั้นหรือสำเร็จการศึกษา ส่วน ประดิษฐ์ อวบน้ำ (ประดิษฐ์ อวบน้ำ 2520 : 161) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นประสบการณ์ที่จัดขึ้นนอกห้องเรียน จัดอย่างไม่เป็นทางการ นักเรียนมีส่วนร่วม และเป็นผู้จัดเอง ครูเป็นเพียงผู้แนะนำ ไม่ใช่เป็นการเรียนการสอนอย่างปกติ ซึ่งคล้ายกับของ กู๊ด

กู๊ด (Good. 1973 : 9) อธิบายความหมายของกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า เป็นการคัดหลักสูตรพิเศษ เพื่อรวมประสบการณ์ที่นอกเหนือจากการคัดหลักสูตรภายในโรงเรียน เช่น ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์นอกห้องเรียน ประสบการณ์การเข้าค่ายพักแรม โครงการประชุม กรีฑา ภายในโรงเรียน กรีฑาภายนอกโรงเรียน การจัดสถานที่นักเรียน และกิจกรรมอื่น ๆ ภายใต้การแนะนำของโรงเรียน

ส่วน กวินน์ (Gwyn. 1974 : 159) ได้สรุปความหมายของกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า กิจกรรมนักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียน ภายใต้การควบคุมของแผนกแนะแนว ของโรงเรียน หรืออื่น ๆ นอกเหนือจากกิจกรรมในห้องเรียน

ความเป็นมาของการจัดกิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมนักเรียนมิใช่เป็นของใหม่ เพราะเคยมีมาตั้งแต่สมัยกรีกและโรมัน แต่สมัยก่อนนั้น ยังไม่มีความสำคัญ เกี่ยวกับการศึกษา เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้มีส่วนร่วมในการปกครอง เช่น การกีฬา ดนตรี ปาฐกถา โต้วาทิ ที่จัดทำกันในโรงเรียนของชาวเอเธนส์และสปาร์ตา ในต้น ศตวรรษที่ 20 สหรัฐอเมริกา เริ่มต้นเห็นความสำคัญ เมื่อทฤษฎีการ เรียนรู้ตามแนวของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เริ่มเกิดขึ้น จอห์น ดิวอี้ ให้ความคิดที่ว่า "การศึกษาคือ การรวบรวม ประสบการณ์" ประสบการณ์ หมายถึง ผลที่ เกิดขึ้นจากการที่นักเรียนปะทะซึ่งกันและกันต่อ สิ่งแวดล้อม หน้าที่ของครู คือ จะต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่า ให้แก่เด็ก (ประภัสสร มโนรัตน์ 2519 : 2) ความคิดนี้ เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายในวงการศึกษา นับได้ว่ากิจกรรมนักเรียน ได้ เริ่มต้นแล้วและมีความสำคัญ เพิ่มขึ้นตามลำดับ จนได้รับความสนใจจากนักศึกษาศึกษาและโรงเรียน ในสหรัฐอเมริกา โดยทั่วไป ดังเช่นปี ค.ศ. 1919 วิทยาลัยครูแห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย (Teachers College of Columbia University) ได้เปิดสอนวิชาเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน ขึ้นครั้งแรก โดยมี แอลเบิร์ต เค. เฟรตเวลล์ (Elbert K. Fretwell) เป็นผู้สอน หลังจากนั้น โรงเรียนต่าง ๆ ก็ เริ่มตื่นตัว และเห็นความสำคัญของกิจกรรมนักเรียนมากขึ้นตามลำดับ

สำหรับประเทศไทยได้ เริ่มมีการแข่งขันกีฬา การฝึกพูด ปาฐกถา อย่างเป็นทางการ ในสมัย รัชกาลที่ 5 ต่อมาระยะ พ.ศ. 2490 - 2500 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นระยะที่มีการสำรวจ ภาวะทางการศึกษา มีการส่งครูไปศึกษาต่อต่างประเทศ โดยเฉพาะที่สหรัฐอเมริกา เมื่อนักการศึกษา กลับมา ได้เริ่มเผยแพร่แนวความคิดที่ตนได้ไปพบเห็นแก่วงการศึกษารวมทั่วประเทศ นับว่าเป็นการพัฒนา การศึกษา วิชาที่นำมากเผยแพร่นี้ เรียกว่า การศึกษาแผนใหม่ เช่น หลักสูตรเรียนการสอนแผนใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวความคิดเห็นของพวกปรัชญาพัฒนาการ (Progressivism) ซึ่งมี

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เป็นผู้ว่า ในตอนต้น ๆ ได้มีการจัดตั้งสมาคมครูผู้ปกครอง สภานักเรียน แต่มักจะล้มเหลว เพราะเป็นระบอบทดลองปฏิบัติตามแนวความคิดใหม่ ครั้นต่อมาผู้มีเข้าใจและสนใจยิ่งขึ้น กิจกรรมนักเรียน จึงได้พัฒนาและจัดขึ้นอย่างกว้างขวางก้าวหน้าตามลำดับมา (อุดม หนูทอง (ช) 2521 : 34) จุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักเรียน ให้นักเรียนเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความจงรักภักดีต่อสถาบัน ย่าดี ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีความเข้าใจและเสียสละในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ภายในขอบเขต มีความซื่อสัตย์ในคุณค่า ตำรงไว้และสั่งเสริมเอกลักษณ์วัฒนธรรมอันดีงามของชาติไทย ให้เกิดความรัก และความสามัคคีในหมู่คณะ สั่งเสริมทักษะ ความถนัด และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สั่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และสั่งเสริมความมั่นคงของชาติ เป็นผู้มีความประพฤติและจริยธรรมอันดีงาม และให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ในด้านประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียน สั่งเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (Miller and others. 1959 : 13 - 19 อ้างอิงมาจาก สั่งเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2520 : 107) ได้เสนอแนะว่า มีประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเอง มีส่วนเสริมสร้างหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ช่วยในการบริหารโรงเรียน และช่วยสังคม สำหรับขอบข่ายและประเภทของกิจกรรมนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 2) ได้ถือว่า กิจกรรมที่เป็นไปตามเนื้อหาหลักสูตรและตามบทเรียนนั้น ไม่ถือว่าเป็นกิจกรรมนักเรียน เว้นแต่กิจกรรมลูกเสือ อนุภาชาตหรือเนตรนารี โดยแบ่งเป็นกิจกรรมบังคับและกิจกรรมควรเลือก สำหรับกิจกรรมบังคับ ได้แก่ กิจกรรมที่มีประสิทธิภาพสูง จัดให้บังเกิดผลตามความมุ่งหมายได้ เช่น ลูกเสือหรืออนุภาชาต หรือเนตรนารี ศาสนา และวัฒนธรรม ส่วนกิจกรรมควรเลือก ได้แก่ กิจกรรมที่เสริมวิชาการ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมยุวกลีกร ยุวสหกรณ์ กิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมการศึกษาศึกษา และกิจกรรมสั่งเสริมสินค้าไทย โดยมีหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรม กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 3) ได้กำหนดว่า ต้องเป็นไปตามนโยบายหลักของรัฐบาล เพื่อสั่งเสริมความเจริญและความมั่นคงของชาติ เป็นการวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมทั้งสั่งเสริมให้มีระเบียบวินัยในตนเอง และความสามัคคีอันดีระหว่างนักเรียนและครู ยังต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของ

ทางราชการ ในทุก ๆ กิจกรรมต้องมีครู-อาจารย์ในโรงเรียนเข้าร่วมรับผิดชอบบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม ต้องเป็นบุคคลที่อยู่ในสถานศึกษานั้น วันแต่วิทยากรให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา รวมทั้งการจัดกิจกรรมเสื่อกติ ๓ ด้วย ส่วนการควบคุมเรื่องการรับจ่ายเงินเป็นไปตามระเบียบและประหยัด เพื่อความมั่นคงและปลอดภัยของชาติ ถ้ากิจกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสมให้หัวหน้าสถานศึกษาสั่งยกเลิกได้

3. เอกสารและงานวิจัยในประเทศ

ในด้านความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมนักเรียน ลู่ภาพ สัตยานนท์ (ลู่ภาพ สัตยานนท์ 2517 : 41 - 44) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนสตรีวิทยาที่มีต่อกิจกรรมนักเรียน ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 5 ใช้กลุ่มตัวอย่าง 300 คน นักเรียนมีความเห็นว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นน่าสนใจพอสมควร มีส่วนน้อยที่ว่ามันน่าสนใจ นักเรียนต้องการศึกษาความรู้เพิ่มเติม ผักผันทักษะในการทำงาน ต้องการหาความสนุกสนาน และสร้างความสัมพันธ์กับครูและนักเรียน อุปสรรคได้แก่ เวลาจัดมีน้อย บางอย่างจัดน้อยเกินไป ไม่น่าสนใจ ทำให้เบื่อหน่าย นักเรียนได้เสนอแนะว่าควรให้แสดงความคิดเห็นมากกว่านี้ และทางโรงเรียนควรอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ส่วนด้านความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนักเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนนั้น (จุไรศรี สุทธิศรีสังข์ 2508 : 83 - 84) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกโรงเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดพระนคร ปรากฏว่า ได้ค่า r เป็นลบ เพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนักเรียนและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้ผลดีจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น นักเรียนจะต้องติดตามการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสมาคมและสโมสรต่าง ๆ หาโอกาสเป็นสมาชิกและร่วมกิจกรรมกับสโมสรเยาวชน แบ่งเวลาที่จะใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ได้อย่างไร ครูและผู้บริหารต้องช่วยส่งเสริมและแนะแนวให้เกิดความสนใจและจะต้องจัดหาอุปกรณ์ให้บริการแก่เยาวชนอย่างพร้อมเพียง ต่อมา บุทธิวีวัลย์ วณิชฉินดา (บุทธิวีวัลย์ วณิชฉินดา 2513 : 3 - 4) วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษากับผลสำเร็จในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ในชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างจากครูสอนสังคม จำนวน 30 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์

ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่จัดมาก ได้แก่ การให้นักเรียนติดตามความเคลื่อนไหวประจำวัน จากหนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ จัดทำป้ายนิเทศ ป้ายนิเทศเกี่ยวกับสังคมศึกษา และข่าวสำคัญ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย การพำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ ผลการวิจัยทำให้ทราบว่ากิจกรรม เสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา มีผลต่อการเรียนวิชานี้มาก ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ควรให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม เพื่อให้การจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีผลต่อการเรียนของนักเรียน ซึ่งผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับของ ศิริพันธ์ ศิริอุทอง (ศิริพันธ์ ศิริอุทอง 2517 : 36 - 43) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม เสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา กับสัมฤทธิ์ผลในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ผลว่า การเข้าร่วมกิจกรรม เสริมหลักสูตรกับสัมฤทธิ์ผลในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ทางด้านเจตคติและความสนใจที่มีต่อกิจกรรมนักเรียน มีผู้ทำการศึกษาหลายคน เช่น บุญมาคำ เข็มสุชัยศรี (บุญมาคำ เข็มสุชัยศรี 2508 : 38 - 41) ได้ทำการสำรวจเจตคติที่มีต่อการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญที่เรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจำนวน 380 คน จากการสำรวจพบว่านักเรียนมีความสนใจกิจกรรมนอกหลักสูตรพอสมควร การดำเนินการยังไม่ค่อยได้ผลเท่าที่ควร และยังมีปัญหาอีกมาก ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นควรมีคุณค่าและเพิ่มพูนความรู้แก่สมาชิก จัดโดยสม่ำเสมอ กิจกรรมนั้นต้องเป็นงานที่นักเรียนจัดขึ้นโดยตรงและมีครูเป็นผู้แนะนำควรมีการเชิญวิทยากรและจัดการศึกษานอกสถานที่บ้าง เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและโรงเรียนควรให้การสนับสนุนทางด้านการเงิน งบประมาณในการจัดกิจกรรมมากขึ้น (วณิช บัณฑลิตกุล 2511 : 36 - 47) ได้ทำการสำรวจความสนใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรม เสริมหลักสูตรในโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 5 จำนวน 600 คน จากการสำรวจพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมโดยการสมัครเป็นสมาชิกภาคเรียนละหนึ่งชุมนุม ใ้เวลาหลังเลิกเรียนจัดกิจกรรมสัปดาห์ละสองครั้ง ในด้านการบริหารงานนักเรียน ครู อาจารย์ และผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมดีพอสมควร อุดม หนูทอง (อุดม หนูทอง 2518 : 97 - 99) ศึกษาเจตคติของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผลการศึกษาพบว่า ประเภทของกิจกรรมที่โรงเรียนจัดอยู่ เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์และมีความสำคัญทั้งสิ้น เช่น กิจกรรมไหว้ครู กีฬาฟุตบอล และสภานักเรียน

ในปี พ.ศ. 2519 ได้มีการศึกษาเจตคติของอาจารย์ใหญ่ ครู และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลทั่วประเทศ โดยแบ่งเขตทำการศึกษาค้นคว้าหาเขต คือ เขตภาคเหนือ เขตภาคกลาง เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขตภาคตะวันออก และเขตกรุงเทพมหานคร ในเขตภาคเหนือนั้น ผู้ทำการศึกษาคือ ประภัสสร มโนรัตน์ (ประภัสสร มโนรัตน์ 2519 : 116 - 120) ได้สำรวจเจตคติบุคคลดังกล่าวข้างต้น พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมที่เกี่ยวกับสังคม รองลงมา ได้แก่ การกีฬา กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมศิลปะและดนตรี อาจารย์ใหญ่ ครู และนักเรียน ส่วนมากทราบถึงประโยชน์และมีเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมนักเรียน แต่ให้การสนับสนุนพอสมควร การดำเนินงานมีครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการนักเรียนเป็นผู้วางแผนงาน เวลาที่จัดกิจกรรมไม่แน่นอน บางโรงเรียนกำหนดไว้ในตารางสอน และบางโรงเรียนมีในวันหยุด ปัญหาที่พบคือ ครูและสภานักเรียนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ผู้บริหารไม่สนับสนุนกิจกรรมบางประเภท บางครั้งนักเรียนไม่ทราบวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพราะขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการวางแผนงานที่ดี เวลาและบุคลากรมีน้อย ไม่พอเพียงกับการจัดกิจกรรม ส่วนสถานที่มีห้องเรียนที่คับแคบ เกินไป นักเรียนมีความต้องการที่จะให้ครูที่ปรึกษาให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ผู้บริหารควรสนับสนุนทางด้านการเงิน อุปกรณ์ ตลอดจน การเสนอผลงานที่จัดทำสู่บุคคลภายนอก และกิจกรรมต่าง ๆ ควรจัดให้หน้าสนใจและมีประโยชน์ด้วย ผลงานวิจัยอีกฉบับหนึ่งที่ทำการวิจัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการศึกษาค้นคว้าของ อรรพรรณ เวทยะเวทิน (อรรพรรณ เวทยะเวทิน 2519 : 102 - 117) ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ใหญ่ ครู และนักเรียน มีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน มีความเข้าใจและสนใจ และมองเห็นความสำคัญของกิจกรรมนักเรียนมากพอสมควร วิธีดำเนินการจัดกิจกรรมส่วนมากจะดำเนินการในรูปคณะกรรมการที่เลือกตั้งขึ้นมา ซึ่งประกอบด้วยครูและนักเรียนร่วมกัน ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ ปัญหาทางด้านการเงิน บุคลากรที่จะให้คำแนะนำ เวลา อุปกรณ์ และสถานที่ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ และการประสานงานที่ดีพอระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน

อนันต์ ภูมวรรณ (อนันต์ ภูมวรรณ 2517 : 108) ได้ศึกษาการสังเกตกิจกรรมนิสิตใน วิทยาลัยวิชาการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชั้นปีที่ 4 จำนวน 323 คน และอาจารย์ จำนวน 365 คน จากการศึกษาพบว่า นิสิตและอาจารย์ มีความเห็นตรงกันว่า กิจกรรมที่ดำเนินการอยู่นั้น ประสพผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย การดำเนินงาน อาจารย์มีความเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์พอใช้ แต่นิสิตมีความเห็นว่ายังไม่อยู่ในเกณฑ์ดี เพราะมีอุปสรรคทางด้านการเงิน ประเภทของกิจกรรมที่นิสิตนิยมเข้าร่วมมากที่สุด คือ กิจกรรมทางวิชาการ สันทนาการ และการกีฬา ในด้านการประเมินผลกิจกรรมนั้น ทั้งนิสิตและอาจารย์ต่างเห็นว่ากิจกรรมต่าง ๆ มีการประเมินผลไม่มากนัก ต่อมา ส้มคิด ตีรคำมี (ส้มคิด ตีรคำมี 2520 : 87 - 101) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเจตคติของครูและผู้บริหาร ที่มีต่อกิจกรรมในโรงเรียนรัฐบาล ในเขตการศึกษา 12 ผลของการวิจัยพบว่า ครูและผู้บริหาร มีเจตคติต่อกิจกรรมนักเรียนในเชิงนิมิต และเจตคติของครูกับผู้บริหารที่มีต่อกิจกรรมนักเรียนไม่ต่างกัน ครูที่มีเพศ วุฒิ อายุ และอายุราชการที่ต่างกัน มีเจตคติต่อกิจกรรมนักเรียนไม่ต่างกัน กิจกรรมที่สังเกตมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมกีฬา และสันทนาการด้วย ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการสังเกตกิจกรรม คือ งบประมาณสำหรับสังเกตกิจกรรมมีน้อย ครูส่วนใหญ่ขาดความสนใจในการสังเกตกิจกรรม วัน เวลา ของการสังเกตกิจกรรม ไม่กำหนดไว้แน่นอน

จากผลการวิจัยทั้งหมดจากการสังเกตกิจกรรมนักเรียนในประเทศไทย จะเห็นได้ว่าการกิจกรรมนักเรียนมีความสำคัญยิ่งแต่ยังไม่ได้สังเกตอย่างจริงจัง

เอกสารและงานวิจัยในต่างประเทศ

เฟรทเวลล์ (Fretwell. 1931 : 4 - 5) ให้ความเห็นว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมในหลักสูตร เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันอยู่มาก ถ้าเรารู้ว่ากิจกรรมในหลักสูตรประกอบด้วย ประสิทธิภาพทั้งหมดที่ทาง โรงเรียนผลิตขึ้นก็ปรากฏว่ากิจกรรมในหลักสูตรกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะไม่แตกต่างกัน เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรส่วนใหญ่มาจากกิจกรรมในหลักสูตร และย้อนไปช่วยสร้างเสริมให้กิจกรรมในหลักสูตรดีขึ้น ความมุ่งหมายของการสังเกตกิจกรรมในโรงเรียนนั้น ก็เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์ทั้งในชั้นวิชาการ ด้านชีวิตที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน ทอมสัน (Tompson) เห็นว่ากิจกรรมในโรงเรียนและสถาบันนั้นก็เพื่อส่งเสริมความงอกงามของนักเรียน โกเบิล (Goble) ยังได้เน้นอีกว่าการไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่ผลิตขึ้น อาจถือเป็นการขาดบูรณาการของชีวิตในวิทยาลัยของนักเรียน (บุคคิน นิตยสาร 2515 : 3)

ในปี ค.ศ. 1952 บริเนการ์ (Brinegar, 1952 : 49 - 54) ได้ศึกษาทัศนคติของนักเรียนมัธยมที่มีต่อโรงเรียนของพวกเขาเอง ว่าเขามีทัศนคติในด้านใด อย่างไรบ้าง ผลจากการวิจัยโดยเฉพาะเกี่ยวกับทัศนคติต่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาพอสรุปได้ดังนี้

1. จากการพิจารณาคำตอบตามระดับชั้นของนักเรียน พบว่านักเรียนชั้นเล็กมีทัศนคติต่าง ๆ ต่อกว่านักเรียนชั้นโต
2. นักเรียนหญิงมีความพอใจชีวิตในโรงเรียนมากกว่านักเรียนชาย
3. นักเรียนจำนวนมากที่ร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา กล่าวว่า ไม่มีความรู้พอใจการบริหารงานของสถานศึกษา
4. สิ่งให้นักเรียนไม่พอใจ คือ ขาดการวางแผน การศึกษาระหว่างพักกลางวัน
5. นักเรียนจำนวนมากกว่า 1/3 ของผู้ตอบคำถามกล่าวว่า เขาต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากกว่านี้

จำนวนนักเรียนครึ่งหนึ่งของผู้ตอบคำถามตอบว่า นักเรียนทั้งหมดมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมโดยทั่วไป นักเรียนตอบว่ากิจกรรมทุกอย่างยกเว้นกิจกรรมทางสังคม และกีฬาควรจัดไว้ในเวลาเรียนได้ประมาณ 1/3 ของผู้ตอบคำถามต้องการให้จัดกิจกรรมทางสังคม

ในปี ค.ศ. 1959 บราวน์ (Brown, 1953 : 17 - 22) ได้ทำการวิจัยเพื่อสำรวจองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับสูงหรือต่ำ (high acceptance or low acceptance) ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ถ้าพิจารณาเฉพาะองค์ประกอบภายในโรงเรียนแล้ว การที่เด็กจะอยู่ในกลุ่มที่ได้รับการยอมรับสูงหรือต่ำนั้น สรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนที่มีลักษณะค่าเฉลี่ยต่ำกว่า รายเฉลี่ยนั้นจะอยู่ในกลุ่มที่ได้รับการยอมรับต่ำ ส่วนนักเรียนที่มีลักษณะค่าเฉลี่ยอยู่เหนือรายเฉลี่ยนั้นจะอยู่ในกลุ่มที่ได้รับการยอมรับสูง และความสัมพันธ์ระหว่างผลเฉลี่ยของการเรียนกับการได้รับ การยอมรับในกลุ่มของเขาถึงก็สูงด้วย
2. ถ้าโรงเรียนยิ่งมีการคัดองค์การมากเพียงใด ก็จะมีกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับการยอมรับสูงมากขึ้นเพียงเท่า
3. นักเรียนจำนวน 53.3 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มที่ได้รับการยอมรับต่ำ ได้แก่ นักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมในองค์การใด ๆ ของโรงเรียนเลย เรื่องนี้สมาชิกขององค์การนักเรียนได้ให้

ความเห็นว่าเป็นเด็กนักเรียนที่ได้รับการยอมรับดีนั้นจะรู้ค่าของการเป็นสมาชิกขององค์การหรือชุมนุม ถ้าเขาได้เข้าร่วมงานด้วย กิจกรรมที่มีความสัมพันธ์สูงระหว่างการยอมรับกับการเป็นสมาชิกขององค์การของโรงเรียน ได้แก่

1. การเป็นสมาชิกของมหาวิทยาลัย
2. สมาชิกของชุมนุมร้องเพลงประสานเสียง
3. สภานักเรียน
4. ชุมนุมเชียร์
5. ชุมนุมสังคม มีความเป็นคนที่ใกล้ชิด

จากผลการวิจัยไม่พบว่ามิจการโดยของโรงเรียนที่ให้ผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการยอมรับสูงและต่ำ สำหรับปัจจัยของกิจกรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สตีร์วอลท์ (Stierwalt, 1966 : 4057) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน กับกิจกรรมนักเรียนในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโอกลาโฮมา ซิตี้ โดยใช้แบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลของแคลิฟอร์เนีย ผลปรากฏว่าคะแนนที่ได้จากนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมไม่แตกต่างกัน เกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนในประเทศญี่ปุ่น ได้มีผู้สนใจค้นคว้า โดย

สกีลแมน (Skillman, 1959 : 1958) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียน กับผลสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนมัธยมในญี่ปุ่นพบว่า

1. ผลสำเร็จทางการศึกษาของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียนสูงกว่าผู้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น ห้าเปอร์เซ็นต์
2. กิจกรรมนอกห้องเรียนสี่ชนิด คือ สภานักเรียนและกรรมการชั้นเรียน ชุมนุมทางการศึกษา ชุมนุมหนังสือพิมพ์ ละคร ดนตรี และชุมนุมผู้สนใจพิเศษต่าง ๆ ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียนทั้งสี่ชนิดนี้ มีผลสำเร็จทางการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ตามชนิดของกิจกรรมที่นักเรียนกระทำที่ระดับความเชื่อมั่น ห้าเปอร์เซ็นต์
3. ผลทางการศึกษาของนักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียนอย่างมีจุดมุ่งหมายว่าจะช่วยให้อาจารย์เรียนดีอื่น กับผลทางการศึกษาของนักเรียน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียน โดย

คำนี้จึงถึงจุดมุ่งหมายแต่น้อยเต็ม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. คะแนนของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียนจะสูงกว่าคะแนนของผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม แต่มีความแตกต่างกันในคะแนนเฉลี่ยอย่างไม่มีนัยสำคัญในระดับ ท้าเปอร์เซ็นต์

ฮัมฟรีย์ (Humphrey. 1976 : 125 - 135) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการร่วมกิจกรรมนอกโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็ก จากครูและผู้ปกครอง กิจกรรมที่นิยมกัน ได้แก่ กิจกรรมด้านสังคม การท่องเที่ยว ทางด้านศิลปะ การอ่าน ทำงานบ้าน การร้องเพลง การฝีมือ และงานอดิเรกอื่น ๆ ผู้ปกครองมีความเห็นว่าเด็กของตนมีความสนใจในกิจกรรมนอกโรงเรียนมาก เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ใช้เวลาค่อนข้างมากเข้าร่วมกิจกรรมนอกโรงเรียน เช่น กิจกรรมการอ่านหนังสือ ศิลปะ สังคม ส่วนเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มักจะใช้เวลาว่าง ดูโทรทัศน์และร้องเพลง นอกจากนี้ เจนสัน (Jenson. 1959 : 70 - 71) ยังได้ทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษาที่เรียนดี กับนักศึกษาที่เรียนอ่อน กลุ่มตัวอย่างที่ทำมีจำนวน 458 คน เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยบริกแฮมยั้ง ในภาคเรียนปีการศึกษา 1955 - 1956 โดยแบ่งตัวอย่างออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสามารถทางสติปัญญา ผลวิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการเรียนต่ำ เข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและวิชาการน้อยกว่านักศึกษาที่เรียนดี

ได้มีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการสัดกิจกรรม ผู้ทำการวิจัย คือ

ดูอาน (Doohan. 1969 : 2146) ได้ศึกษาโปรแกรมกิจกรรมของโรงเรียนมัธยมสี่แห่ง ในรัฐแมสซาชูเซต เพื่อศึกษาปัญหา และการสัดกิจกรรม ซึ่งเป็นลักษณะของแต่ละโรงเรียนและชุมชน โดยการสัมภาษณ์ สังเกต และให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ตอบแบบสอบถาม ปัญหาที่พบคือ การสัดรถรับส่งหลังจากเลิกกิจกรรม การติดต่อระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานของชุมชน การพิเศษทางบ้าน ทำให้เด็กต้องการกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่น การเลื่อนตามหลักสูตรอย่างเคร่งครัด ทำให้นักเรียนจำนวนมาก ถูกตัดสิทธิ์การเข้าร่วมกิจกรรม จากการสำรวจพบว่าความเห็นของนักเรียน 42 เปอร์เซ็นต์จากนักเรียน 799 คน กล่าวถึงการจำกัดสิทธิ์ทำให้ใช้เวลาว่างหมดไปโดยเปล่าประโยชน์ ครูใหญ่สามคน เห็นความสำคัญของปัญหาเหล่านี้ และได้ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น โดยจัดย่วงเวลาของการสัดกิจกรรมให้มากขึ้น โดยการสัดนอกและในเวลาเรียน เพื่อให้เด็ก

ได้มีโอกาสนี้ สือกเวลา

สมิท (Smith) ได้สำรวจกิจกรรมพลานามัยของเด็กชายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐ
ยอร์ค โดยทำการสัมภาษณ์ สังเกต ออกแบบสอบถาม ปรากฏว่ารัฐยอร์คเน้นและส่งเสริม
กิจกรรมบางอย่างมาก แต่ส่งเสริมกิจกรรมบางอย่างน้อยไป โรงเรียนใหญ่ ๆ มีกิจกรรมดีกว่า
โรงเรียนเล็ก ๆ และโรงเรียนในเมืองใหญ่มีกิจกรรมดีกว่าเมืองเล็ก เพราะเมืองใหญ่มีเงิน
อุดหนุนมากกว่า

นับว่าปัญหาด้านการเงิน เป็นปัจจัยสำคัญ ในการดำเนินการนี้มาก ดังนั้น แชร์ (Chair)
ได้ศึกษา เรื่องการบริหารด้านการเงินของกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนปับลิกสกูล ในมลรัฐ
คอนเนตทิคัต โดยใช้แบบสอบถามผลปรากฏว่าในโรงเรียนหลายแห่งจากโรงเรียน 164 แห่ง
ความรับผิดชอบเงินที่นำมาใช้เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่เรียนในชั้นสูง และในโรงเรียนหลายแห่งมี
บัญชีการเงินเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ คณะกรรมการดำเนินงานเป็นผู้ใช้จ่ายเงินมีบัญชี
รับ-จ่าย (สุนศิริ เจริญพันธ์ 2514 : 4 - 5)

กิลบอลท์ (Guilbault. 1971 : 305) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบการวัดโปรแกรม
กิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียนในโรงเรียนสามระดับ คือ ระดับเกรด 6 - 7 - 8 ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาใน Connecticut Middle School จำนวน 45 โรงเรียน แบ่งเป็น
ระดับ 6 - 7 - 8, 7 - 8, 7 - 8 - 9 ผลของการวิจัยพบว่า มีกิจกรรมเพียง 2 - 3
ประเภทที่นักเรียนส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งกิจกรรมที่มีความเหมาะสมลุ่มกับนักเรียนส่วนใหญ่
ก็มีไม่มากนัก ผลการเข้าร่วมกิจกรรมที่น้อยลง เนื่องจากผลการเรียนของนักเรียนไม่ดี จึงไม่อาจ
ทำให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทุกอย่างได้ ในด้านความแตกต่างของตัวนักเรียนพบว่า นักเรียน
ในระดับ 6 - 7 - 8 และ 7 - 8 - 9 มีความสนใจด้านการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมต่าง ๆ ใน
โรงเรียนน้อยกว่านักเรียนในระดับ 7 - 8 ส่วนนักเรียนในระดับเกรด 6 - 7 - 8 สนใจ
เข้าร่วมกิจกรรมที่ตนเองเห็นว่าน่าสนุกเพลิดเพลินมากกว่านักเรียนในระดับเกรดอื่น ๆ

ต่อมา บาร์โทล (Bartos. 1973 : 3249) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้
นักศึกษาครูมีประสบการณ์นอกสถานที่กับประสบการณ์ในชั้นเรียนวิชาการศึกษา ใน West Virginia
University โดยสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษา 487 คน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นสี่กลุ่ม พบว่า

ความเจริญงอกงาม เป็นไปในทางบวกมากที่สุด เมื่อนักเรียนได้รับการฝึกฝนทั้งทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติพร้อมกันไป นอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นว่า โปรแกรมต่าง ๆ อาจจะมีเริ่มได้ตั้งแต่ระยะแรกในการฝึกฝนนักเรียนที่มุ่งเป็นครู ซึ่งจะทำให้ง่ายยิ่งขึ้น หากจัดให้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติสอดคล้องกัน และในการจัดโปรแกรมจะต้องสอดคล้องให้ต่อเนื่อง กันตลอดระยะเวลาที่ฝึกฝนนักเรียนครู โดยให้นักเรียนแต่ละคนมีโอกาสได้รับประสบการณ์ เพื่อนำทฤษฎีไปปฏิบัติได้

งานวิจัยที่นำสนใจอีกงานหนึ่ง คือ งานวิจัยของ เบรานิส (Beranis. 1974 : 1892-A) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมระหว่างปิดภาคเรียนว่า ทำให้ทัศนคติของเด็กที่มีต่อชีวิตและธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพิเศษระหว่างปิดภาคเรียนมีความต้องการที่จะไปตั้งแคมป์หรือเดินทางท่องเที่ยว โดยให้มีครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมด้วย นอกจากนั้นยังพบว่านักเรียนเหล่านั้นมีทัศนคติต่อฤดูกาลต่าง ๆ ดีขึ้นมาก และนักเรียนเองก็เชื่อว่าเขาสามารถจำและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เขาเรียนรู้ในโรงเรียนและในห้องเรียนได้ดีขึ้น แต่ที่ทัศนคติเหล่านี้จะไม่ปรากฏกับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้นระหว่างปิดภาคเรียนนี้เลย

สำหรับ แฮร์โรลด์ (Harold. 1967 : 2782A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการควบคุมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาหลักเกณฑ์ที่จะสร้างมโนภาพด้านการควบคุมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ก้าวร้าวขึ้น วิธิดาในการวิจัย ผู้วิจัยได้ประชุมปรึกษากับนักศึกษา คณะครู และผู้บริหารต่าง ๆ อย่างไม่เป็นทางการ ทัศนคติที่บุคคลเหล่านี้แสดงออกในการประชุมปรึกษา ใช้เป็นเครื่องมือในการสังเคราะห์ความคิดเห็น โดยคำนึงถึงการควบคุมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษาเป็นเกณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์ที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน คือ การปลูกฝัง พัฒนาการ เรื่องบุคลิกภาพ ทุกด้านของนักศึกษา โดยนโยบายด้านการควบคุมและตัดสินของสถาบัน ควรขึ้นอยู่กับเหตุผลด้านศีลธรรม และภูมิหลังทางการศึกษา ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย เนื่องจากนักศึกษามีความแตกต่างกันด้านวุฒิภาวะ การควบคุมกิจกรรมควรกำหนดขอบเขตไว้กว้าง ๆ และยืดหยุ่นมาก การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษา เป็นเพียงบทบาทอย่างหนึ่ง ในบทบาทหลาย ๆ อย่างที่นักศึกษามีอยู่ มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ให้การศึกษากว่าสังคม จึงเห็นสมควรที่จะแสดงให้เห็นคุณค่าทางการศึกษาในด้านการศึกษา วิจัย

การโต้แย้ง และเสรีภาพในการแสดงออก และในประการสุดท้าย มหาวิทยาลัยต้องยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางด้านค่านิยมของนักศึกษาและสังคมด้วย อันจะทำให้การควบคุมกิจกรรมเสรีมหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในปี 1855 โรนัลด์ (Ronald. 1955 : 5151-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเสรีมหลักสูตร กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยแห่งรัฐแคนซัส (Kansas State University) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,336 คน ซึ่งเคยมีประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยมาแล้วสามปี ผลการศึกษาปรากฏว่า

1. เวลาที่ใช้ในกิจกรรมเสรีมหลักสูตร กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กันในทางบวก คือ ถ้าใช้เวลาในการร่วมกิจกรรมเสรีมหลักสูตรมากขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็จะสูงขึ้นด้วย
2. นิสิตกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมเสรีมหลักสูตรมีแนวโน้มว่าจะได้คะแนนต่ำลง ส่วนกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมเสรีมหลักสูตร มีแนวโน้มว่าจะได้คะแนนดีขึ้น
3. วัตถุประสงค์ของกิจกรรมเสรีมหลักสูตรไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียน

จากผลการวิจัยทั้งหมดเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมนักเรียนมีความสำคัญยิ่ง โรงเรียนทุกแห่งจะต้องจัดกิจกรรมนักเรียนเกือบทุกประเภท อาจเป็นเพราะกิจกรรมนักเรียนมีมานานแล้ว ในต่างประเทศ โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา จึงทำให้ทุกฝ่ายมองเห็นประโยชน์คุณค่าความสำคัญของกิจกรรม รวมทั้งให้การสนับสนุนและสนใจในกิจกรรมอย่างจริงจัง นอกจากนี้ฐานะทางการเงินที่มีอุปสรรคและปัจจัยที่สำคัญในการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างพร้อมมูล ทำให้กิจกรรมนักเรียนในต่างประเทศประสบผลสำเร็จและให้ประโยชน์แก่นักเรียนอย่างแท้จริง เกี่ยวกับกิจกรรมสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นมีผลสัมพัทธ์กัน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เพราะกิจกรรมนักเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนหาความรู้เพิ่มเติมได้อย่างกว้างขวาง แต่เมื่อนำฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมาเปรียบเทียบกับกันจะแตกต่างกันมากที่เป็นดังกล่าวดังกล่าวจะเป็นเพราะนักเรียนถ้าฐานะทางสังคมสูงมักมีเศรษฐกิจดี ยิ่งเมื่อทั้งสองประการดีแล้วเด็กจะมีสุขภาพดีดี พร้อมทั้งจะเรียนหนังสือมีความสนุกที่จะทำกิจกรรมใด ๆ ก็ได้ จะเห็นได้ว่ากิจกรรมนักเรียนที่มีผู้ทำการศึกษามาแล้วยังไม่มีผู้ใดทำในแง่ของบทบาท ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนเพื่อนำผลการวิเคราะห์มาใช้ประโยชน์ต่อไป

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งชายและหญิง ในเขตการศึกษา 8 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2523 การลุ่มกลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนในการลุ่ม ดังนี้

ขั้นที่ 1 ลุ่มจังหวัดโดยวิธีลุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากแปด จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน แม่ฮ่องสอน และพะเยา ได้สี่จังหวัด คือ เชียงใหม่ ลำปาง แพร่ และพะเยา

ขั้นที่ 2 ลุ่มโรงเรียนโดยวิธีลุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ใน จังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง แพร่ และพะเยา ได้เก้าโรงเรียน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้มาจากการลุ่มค่าแจกตามจังหวัด

จังหวัด	โรงเรียน
เชียงใหม่	ยุพราชวิทยาลัย
เชียงใหม่	กาวิละวิทยาลัย
เชียงใหม่	สันป่าตองวิทยาคม
ลำปาง	บุญวาทย์วิทยาลัย
ลำปาง	ถิ่นวิทยา
แพร่	ศรีราษฎร์
แพร่	นารีสร์ตน์
พะเยา	พะเยาวิทยาคม
พะเยา	เชียงใหม่วิทยาคม

ขั้นที่ 3 กลุ่มกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง คือ นักเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ย 2.50 ขึ้นไป และกลุ่มกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คือ นักเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ย 1.49 ลงมา จากโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างมากุ่มละ 50 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		รวม
	สูง	ต่ำ	
บุพราขวิทยาลัย	72	58	130
กาวิละวิทยาลัย	48	33	81
สันป่าตองวิทยาคม	22	17	39
บุญวาทย์วิทยาลัย	67	43	110
เกษมวิทยา	24	16	40
ศิรียาลัย	44	28	72
นารีนรัตน์	20	18	38
พะเยาพิทยาคม	52	37	89
เชียงคำวิทยาคม	42	28	70
รวม	391	278	669

2. การสร้างเครื่องมือ

2.1 ศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมบทความต่าง ๆ ของกิจกรรมนักเรียนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งห้าด้านดังนี้

- 2.1.1 การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย
- 2.1.2 การปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ
- 2.1.3 การส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และคำสอน
- 2.1.4 การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ
- 2.1.5 การพัฒนาโรงเรียนและชุมชน

2.2 ศึกษา เอกสารจากวารสารสมาคมนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักเรียนในเขตการศึกษา 8
ที่จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาของนักเรียน

2.3 สร้างนิยามปฏิบัติการกิจกรรมด้านต่อไปนี้

2.3.1 การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การกระทำของนักเรียน
ที่มีส่วนแนะนำ ส่งเสริมและมีส่วนร่วมให้เพื่อนของนักเรียนได้รู้จักสิทธิ์และหน้าที่ของตนเอง ในการ
แสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติโดยให้เพื่อนของนักเรียน
ทุกคนมีโอกาสทำเทียมกัน

2.3.2 การปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ หมายถึง
การกระทำของนักเรียน ซึ่งแสดงออกมาให้เห็นในการทำงานร่วมกัน โดยร่วมกันคิด ร่วมกันจัด
กิจกรรม และทำหน้าที่ตามกิจกรรมให้สำเร็จลงได้ด้วยดี และร่วมกันรับผิดชอบ

2.3.3 การส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและคำสอน หมายถึง
การกระทำของนักเรียนในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาและรักษาไว้ในสิ่งที่คนส่วนรวมยอมรับว่าดีงาม
ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และคำสอน ได้อย่างถูกต้อง และมีการถ่ายทอดเป็นแบบอย่าง
ให้นักเรียนคนอื่น ๆ นำไปประพฤติปฏิบัติ

2.3.4 การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ หมายถึง
การกระทำของนักเรียน ซึ่งแสดงออกมาให้เห็นในการทำงานร่วมกัน โดยร่วมกันคิด ร่วมกันจัด
กิจกรรม และทำหน้าที่ตามกิจกรรมให้สำเร็จลงได้ด้วยดี และร่วมกันรับผิดชอบ

2.3.5 การพัฒนาโรงเรียนและชุมชน หมายถึง การกระทำของนักเรียนในการ
เข้ามีส่วนร่วมทำงานในด้านวิชาการ การบริการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมด้านวิชาการให้สถาบันการศึกษา

ที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ และกลุ่มคนที่อยู่แวดล้อมบริเวณโรงเรียน

2.4 ศึกษาแบบสอบถามตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert's Scale) นำมาเป็นแนวทางสร้างแบบสอบถามทั้งห้าด้าน รวม 50 ข้อ

2.5 วิเคราะห์ห้าด้านต่าง ๆ ของกิจกรรมนักเรียน เพื่อรวบรวมจากเอกสารการสัมมนาของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักเรียน และจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้แยกแยะและจัดกลุ่มรวมกันเป็นห้าด้านดังนี้

2.5.1 การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ

2.5.2 การส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และคำสอน

2.5.3 การปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ

2.5.4 การพัฒนาโรงเรียนและชุมชน

2.5.5 การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

2.6 สร้างข้อความแทนด้านต่าง ๆ ของกิจกรรมนักเรียนตามนิยามปฏิบัติการ โดยกำหนดข้อความให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการของแต่ละด้าน และสร้างข้อความที่จะใช้เป็นตัวเลือก

2.6.1 การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ จำนวน 8 ข้อ

2.6.2 การส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและคำสอน จำนวน 8 ข้อ

2.6.3 การปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ จำนวน 10 ข้อ

2.6.4 การพัฒนาโรงเรียนและชุมชน จำนวน 14 ข้อ

2.6.5 การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย จำนวน 10 ข้อ

ทั้งนี้ ได้กำหนดน้ำหนักคะแนนในแต่ละข้อความคิดเห็น จากน้ำหนัก 0 - 4 หน่วยตามลำดับ โดยให้น้ำหนักคะแนนแต่ละตัวมีความหมายดังนี้

0 หมายถึง ไม่ควรทำ หรือไม่เคยทำ

1 หมายถึง ควรทำเป็นครั้งคราว (น้อย) หรือทำเป็นครั้งคราว (น้อย)

2 หมายถึง ควรทำปานกลาง หรือทำปานกลาง

3 หมายถึง ควรทำมาก หรือทำมาก

4 หมายถึง ควรทำมากที่สุด หรือทำมากที่สุด

2.7 การวางรูปแบบของข้อคำถามในแบบสอบถาม การที่จะเรียงข้อความใดก่อนหรือหลัง นั้น ผู้วิจัยได้ทำการลุ่มด้านที่จะเรียงก่อนหรือหลังโดยวิธีสับผลลาก ปรากฏได้ด้านต่าง ๆ เรียงตามลำดับลักษณะของแบบสอบถาม

2.7.1 การพัฒนาโรงเรียนและชุมชน

2.7.2 การปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมชนต่าง ๆ

2.7.3 การส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา

2.7.4 การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมชนต่าง ๆ

2.7.5 การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

แบบสอบถามแบ่ง เป็นสองส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและอาชีพของผู้ปกครอง

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามบทบาทของนักเรียนจำนวน 50 ข้อ แต่ละข้อถามสองด้าน คือ บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน

ตัวอย่างแบบสอบถามบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

คำอธิบายวิธีตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงบทบาทของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนสองลักษณะ คือ

1. บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง พฤติกรรมในด้านความคิดเห็นส่วนตัวของนักเรียนที่คิดว่าหน้าที่ของนักเรียนที่ต่อกระทำหรือควรจะได้ปฏิบัติในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน ทั้งนี้ไม่ได้คำนึงว่าตามสภาพความเป็นจริงนั้นจะกระทำได้หรือไม่ก็ตาม

2. บทบาทที่ปฏิบัติจริงหรือบทบาทที่เป็นจริง หมายถึง พฤติกรรมที่แท้จริงจากการปฏิบัติงานหรือได้ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนที่ผ่านมาของนักเรียน

ในการตอบแบบสอบถาม ให้ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วให้คิดว่ากิจกรรมตามข้อความนั้น นักเรียนอยากให้อัตโนมัติในระดับไหน เรียกว่า เป็นความคาดหวัง และในสภาพที่เป็นอยู่ซึ่งได้จัดอยู่นั้นอยู่ในระดับไหน เรียกว่า เป็นการปฏิบัติจริง

ตัวอย่างแบบสอบถาม

	ความคาดหวัง					การปฏิบัติจริง				
	4 ควรทำมากที่สุด	3 ควรทำมาก	2 ควรทำปานกลาง	1 ควรทำครั้งคราว	0 ไม่ควรทำ	4 ทำมากที่สุด	3 ทำมาก	2 ทำปานกลาง	1 ทำครั้งคราว	0 ไม่เคยทำ
บทบาทในด้านการพัฒนา โรงเรียนและชุมชน										
การร่วมมือทำความสะอาดโรงเรียนเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา	✓								✓	

จากตัวอย่าง การร่วมมือทำความสะอาดโรงเรียนเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา นักเรียนมีความคาดหวังว่าควรทำมากที่สุด และการปฏิบัติจริง (ทำจริง) ทำเป็นครั้งคราว (น้อย)

ให้นักเรียนพิจารณาแล้วแสดงความคาดหวังว่าควรจะทำกิจกรรมมากน้อยเพียงไร โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติจริง

2.8 การให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ เพื่อให้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรง (Face Validity) ก่อนที่จะนำไปใช้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมนักเรียน ตรวจสอบดูความเหมาะสมที่จะนำไปใช้แล้วนำมาแก้ไขข้อบกพร่องจนเป็นที่เรียบร้อย

2.9 การทดลองใช้เครื่องมือ เพื่อหาความเชื่อมั่น และค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนลำปางคิริวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 110 คน ได้รับคำตอบที่สมบูรณ์ 102 ฉบับ

2.10 การปรับปรุง เครื่องมือ หลังจากที่ได้ทดลองใช้แบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้ปรับปรุง ภาษาที่ใช้ในข้อคำถามให้ชัดเจนแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความชัดเจนและเหมาะสมแล้ว จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.11 การตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือ

2.11.1 ความเที่ยงตรง (Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมนักเรียนตรวจสอบ เป็นการหาความเที่ยงตรง (Face Validity) ก่อนที่จะนำไปใช้

2.11.2 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ ใช้หลักการวิเคราะห์ ข้อสอบตามเทคนิค 27 เปอร์เซ็นต์ ได้แบบสอบถามที่จะนำไปใช้ทดสอบจำนวน 49 ข้อ จากการ วิเคราะห์พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก คือ ค่า t ของแบบสอบถามแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 2.24 ถึง 10.69 มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .01 และ .001 ในตอนหลังได้ปรับปรุงให้ดีขึ้นจน เป็นที่พอใจอีก 1 ข้อ รวมแบบสอบถามที่ใช้ได้ทั้งหมด 50 ข้อ

2.11.3 ความเชื่อมั่น (Reliability) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบแอลฟา โคเอฟฟิเชียน (Coefficient alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับในด้านความภาคหวั่ง 0.94 และด้านปฏิบัติจริง 0.93 ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนจาก
กลุ่มตัวอย่าง 102 คน

แบบสอบถาม	ความเชื่อมั่น	
	ความคาดหวัง	การปฏิบัติจริง
1. การพัฒนา โรงเรียนและชุมชน	.84	.81
2. การปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ	.78	.77
3. การส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและคำสอน	.70	.68
4. การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ	.75	.73
5. การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย	.77	.76
6. กิจกรรมนักเรียน	.94	.93

จากตาราง 3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ของการ
เข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน ความเชื่อมั่น .68 ถึง .94 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง

3. วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและหนังสือรับรองความเป็นนิติของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เล่นอต้อาคารใหญ่หรือผู้อำนวยความสะดวก กำโรงเรียนในสี่จังหวัด โดยที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง
จึงได้ข้อมูลกลับคืนมาทั้งหมดเริ่มตั้งแต่วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2524 ถึงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2524

4. วิธีการสกัดกระทำกับข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลมา 730 ฉบับ แล้วทำการตรวจนับคะแนน รวมคะแนนคัดเลือกแบบสอบถามที่
ไม่สมบูรณ์ทิ้งไป 61 ฉบับ นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติดังนี้

4.1 หาค่าสหสัมพันธ์โดยใช้สูตร Pearson product-moment correlation coefficient

4.2 ทดสอบความแตกต่างของบทบาทที่คาดหวังของนักเรียนที่มีเพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน โดยใช้ t-test

4.3 ทดสอบความแตกต่างของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักเรียนที่มีเพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน โดยใช้ t-test

4.4 ทดสอบความแตกต่างของบทบาทที่คาดหวังของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน โดยใช้ F-test

4.5 ทดสอบความแตกต่างของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน โดยใช้ F-test

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

5.1.1 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สูตร t-test

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

(Walpole. 1972 : 161)

เมื่อ	t	แทน	ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนในแต่ละข้อของกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2
	$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม 1
	$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม 2
	n_1	แทน	จำนวนคนกลุ่ม 1
	n_2	แทน	จำนวนคนกลุ่ม 2

5.1.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบแอลฟา โคเชน (Coefficient alpha)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right) \quad (\text{Cronbach. 1951 : 297})$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_t^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามทั้งหมด
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

5.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

5.2.1 การวิเคราะห์หัยอนต์ทั่วไป ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (\text{Ferguson. 1976 : 47})$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยเดิม เลขคณิต
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูลที่ศึกษา

5.2.2 หาค่าความแปรปรวน (Variance)

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)} \quad (\text{Ferguson. 1976 : 64})$$

เมื่อ	S^2	แทน	ความแปรปรวน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนประชากรในกลุ่มตัวอย่าง

5.2.3 หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง ใช้สูตร

$$r = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}} \quad (\text{Ferguson, 1976 : 107})$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความคาดหวังและคะแนนการปฏิบัติจริง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคาดหวัง
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนการปฏิบัติจริง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนความคาดหวังและการปฏิบัติจริง
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคาดหวังแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนการปฏิบัติจริงแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนข้อมูลที่ศึกษา

5.2.4 หาค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}} \quad (\text{Walpole, 1972 : 230})$$

$$df = \frac{\left\{ \frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2} \right\}^2}{\left\{ \frac{s_1^2}{n_1} \right\} + \left\{ \frac{s_2^2}{n_2} \right\}}$$

$$\frac{n_1 - 1}{n_1 - 1} + \frac{n_2 - 1}{n_2 - 1}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่จะใช้พิจารณาใน t-distribution
	$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 1
	$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 2

S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1
S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 2
n_1	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มที่ 1
n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มที่ 2
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

5.2.5 หากค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) โดยใช้สูตร

$$F = \frac{MS_{\text{between}}}{MS_{\text{within}}} \quad (\text{Lindquist. 1956 : 56})$$

Summary Table Analysis of Variance

Source of Variation	df	Sum of Square	Mean Square	F ratio
Treatments (A)	a-1	$SS_A = \sum_{j=1}^a T_j^2 / N_j - T^2 / N$	$MS_A = SS_A / a - 1$	MS_A / MS_W
Within Groups (W)	N-a	$SS_W = SS_T - SS_A$	$MS_W = SS_W / N - 1$	
Total	N-1	$SS_T = \sum_{j=1}^a \sum^{n_j} X^2 - T^2 / N$		

เมื่อ	F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	a	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	SS	แทน	Sum of Square
	MS	แทน	Mean Square

5.2.6 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม โดยใช้สูตร Studentized q-statistic ตามวิธีของนิวแมน-คัลส์ (Newman-Keuls Method)

$$q = \frac{\bar{T}_{\text{largest}} - \bar{T}_{\text{smallest}}}{\sqrt{MS_{\text{error}}/n}} \quad (\text{Winer. 1971 : 210 - 218})$$

เมื่อ	$\bar{T}_{\text{largest}}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของ Treatment ที่มากที่สุด
	$\bar{T}_{\text{smallest}}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของ Treatment ที่น้อยที่สุด
	n	แทน	Harmonic Mean ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	MS_{error}	แทน	Mean Square Error

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการ เสนอตารางและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย
ได้ใช้สัญลักษณ์ ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน	Sum of Square
MS	แทน	Mean Square
df	แทน	degree of freedom
q	แทน	q-Statistic
r_{tt}	แทน	ค่าความสัมพันธ์ของแบบสอบถาม
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
p	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ
t	แทน	ค่าที่จะใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน	ค่าที่จะใช้พิจารณาใน F-distribution
n	แทน	จำนวนคนเฉลี่ยแบบอาร์โมนิค
R	แทน	อันดับที่

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในทางวิจัย

1.1 การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการ

เข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 669 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 391 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 278 คน

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

กิจกรรม	N	r	p
การพัฒนาโรงเรียนและชุมชน	669	0.17	.001
การปฏิบัติงานของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ	669	0.26	.001
การส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและคำล้นา	669	0.28	.001
การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ	669	0.19	.001
การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย	669	0.24	.001
นักเรียน	669	0.19	.001

จากตาราง 4 แสดงว่า บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางบวกทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

1.2 การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียน เพศชาย และ เพศหญิง

ตาราง 5 เปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนเพศชายและเพศหญิง

ตัวแปร	ค่าสถิติ	N	$\bar{X}$	S ²	t	p	R
การพัฒนาโรงเรียนและชุมชน	หญิง	361	40.44	8.18	-4.38	.001	.1
	ชาย	308	43.16	7.76			
	รวม	669	39.90				
การปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ	หญิง	361	30.43	6.09	-4.75	.001	3
	ชาย	308	32.59	5.60			
	รวม	669	30.08				
การส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และคำสอน	หญิง	361	22.75	6.22	-5.16	.001	5
	ชาย	308	25.12	5.60			
	รวม	669	22.82				
การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ	หญิง	361	22.23	6.10	-4.15	.001	4
	ชาย	308	24.12	5.61			
	รวม	669	23.10				
การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย	หญิง	361	30.64	6.48	-3.68	.001	2
	ชาย	308	32.47	6.29			
	รวม	669	31.48				
กิจกรรมนักเรียน	หญิง	361	146.49	25.76	-5.64	.001	-
	ชาย	308	157.47	24.32			
	รวม	669	151.55				

จากตาราง 5 แสดงว่านักเรียนชายมีบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนสูงกว่านักเรียนหญิงทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเฉพาะบทบาทที่คาดหวังในด้านการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนมีอันดับสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย การปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ และด้านการส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและคำสอน ตามลำดับ

1.3 การเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนเพศชายและเพศหญิง

ตาราง 6 เปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนเพศชายและเพศหญิง

ตัวแปร	ค่าสถิติ		N	$\bar{X}$	S ²	t	p	R
	หญิง	ชาย						
การพัฒนาโรงเรียนและชุมชน	หญิง		361	21.49	9.58	0.09	-	1
	ชาย		308	21.43	9.48			
	รวม		669	21.46				
การปฏิบัติงานของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ	หญิง		361	17.55	7.42	-0.01	-	2
	ชาย		308	17.55	6.92			
	รวม		669	17.55				
การส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา	หญิง		361	12.44	5.63	-2.95	.01	4
	ชาย		308	13.70	5.32			
	รวม		669	13.02				
การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ	หญิง		361	11.16	5.68	-0.06	-	5
	ชาย		308	11.19	5.57			
	รวม		669	11.17				
การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย	หญิง		361	15.98	7.43	-0.84	-	3
	ชาย		308	16.47	7.64			
	รวม		669	16.21				
กิจกรรมนักเรียน	หญิง		361	78.65	29.15	-0.78	-	-
	ชาย		308	80.36	26.98			
	รวม		669	79.44				

จากตาราง 6 แสดงว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและศาสนาของนักเรียนชายสูงกว่านักเรียนหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนมีอันดับสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย การส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและศาสนา และด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ตามลำดับ

1.4 การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

ตาราง 7 เปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

ตัวแปร	ค่าสถิติ		N	$\bar{X}$	s ²	t	p
	ต่ำ	สูง					
การพัฒนาโรงเรียนและชุมชน	ต่ำ	278	41.20	7.80	-1.32	-	
	สูง	391	42.03	8.28			
การปฏิบัติงานของคณะกรรมการและสมาชิกของ ชุมนุมต่าง ๆ	ต่ำ	278	30.93	6.18	-1.77	-	
	สูง	391	31.76	5.79			
การส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และคำสอน	ต่ำ	278	23.68	5.97	-0.55	-	
	สูง	391	23.94	6.12			
การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุม ต่าง ๆ	ต่ำ	278	22.56	6.34	-1.97	.05	
	สูง	391	23.48	5.63			
การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย	ต่ำ	278	30.85	6.33	-2.13	.05	
	สูง	391	31.93	6.52			
กิจกรรมนักเรียน	ต่ำ	278	149.25	25.28	-1.95	-	
	สูง	391	153.17	25.86			

จากตาราง 7 แสดงว่า บทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่ถ้าวัดพิจารณาในแต่ละด้านแล้วพบว่าบทบาทที่คาดหวังในด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ และด้านการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนสูง สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ บทบาทที่คาดหวังในด้านอื่น ๆ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.5 การเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

ตาราง 8 เปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

ตัวแปร	ค่าสถิติ	N	$\bar{X}$	S^2	t	p
การพัฒนาโรงเรียนและชุมชน	ต่ำ	278	21.97	9.23	1.16	-
	สูง	391	21.10	9.73		
การปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ	ต่ำ	278	17.77	7.06	0.65	-
	สูง	391	17.40	7.29		
การส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและคำสอน	ต่ำ	278	13.34	5.72	1.24	-
	สูง	391	12.80	5.37		
การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ	ต่ำ	278	11.21	5.84	0.12	-
	สูง	391	11.16	5.47		
การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย	ต่ำ	278	15.48	7.22	-2.10	.05
	สูง	391	16.72	7.70		
กิจกรรมนักเรียน	ต่ำ	278	79.78	27.78	0.27	-
	สูง	391	79.19	28.47		

จากตาราง 8 แสดงว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่ถ้าพิจารณาในแต่ละด้านแล้วพบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านอื่น ๆ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

1.6 การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน

ตาราง 9 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	8329.21	4	2082.30	3.19	.01
ภายในกลุ่ม	432167.58	664	650.85		
รวม	440496.75	668			

จากตาราง 9 แสดงว่า บทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการหรือทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ค้ำขายทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้าเจ้าของกิจการค้าต่าง ๆ ท้าการเกษตรทุกประเภท ให้บริการและอาชีพที่มีรายได้จากค่าบริการทุกประเภท และทำงานส่วนตัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อต้องการทราบว่าบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพใดแตกต่างกันบ้าง จึงทำการทดสอบรายคู่ โดยใช้ t -statistic ดังปรากฏในตาราง 10

ตาราง 10 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน
ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง	X̄	ทำการเกษตร	ทุกประเภท	ค้าขายทำธุรกิจ	เกี่ยวกับการค้า	ทำงานส่วนตัว	รับราชการหรือ	ทำงานบริษัท	ให้บริการ
		149.2111	149.2793	149.6489	156.5130	158.8750			
ทำการเกษตรทุก									
ทุกประเภท	149.2111	-	0.0682	0.4378	7.3025	9.6639			
ค้าขายทำธุรกิจ									
เกี่ยวกับการค้า	149.2793		-	0.3696	7.2343	9.5957			
ทำงานส่วนตัว	149.6489			-	6.8647	9.2261			
รับราชการหรือทำงาน									
บริษัท	156.5130				-	2.3620			
ให้บริการ	158.8750							-	
	r		2	3	4	5			
	$q_{.99} (r, 664)$		3.64	4.11	4.40	4.60			
$\sqrt{MS_w / n}$	$q_{.99} (r, 664)$		17.3963	19.6425	21.0285	21.9843			
	$q_{.95} (r, 664)$		2.77	3.31	3.63	3.86			
$\sqrt{MS_w / n}$	$q_{.95} (r, 664)$		13.2384	15.8192	17.3485	18.4477			

จากตาราง 10 แสดงว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการหรือทำงานในหน่วยงาน
รัฐวิสาหกิจ รวมทั้งบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ค้าขายทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้าและเจ้าของกิจการค้าต่าง ๆ

ทำการ เกษตรทุกประเภท ให้บริการและอาชีพที่มีรายได้จากค่าบริการทุกประเภท และทำงานส่วนตัว
มีบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมภาคเรียนเป็นต้นไปแตกต่างกัน

เนื่องจากได้จำแนกบทบาทที่คาดหวังของนักเรียนออกเป็นห้าด้าน จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลใน
แต่ละด้านด้วย ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 11 ถึง 17

ตาราง 11 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่คาดหวังในด้านพัฒนาโรงเรียนและชุมชน
ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	815.97	4	203.99	3.15	.01
ภายในกลุ่ม	42951.97	664	64.68		
รวม	43767.95	668			

จากตาราง 11 แสดงว่า บทบาทที่คาดหวังในด้านพัฒนาโรงเรียนและชุมชนของนักเรียน
ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการหรือทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งบริษัทห้างร้านต่าง ๆ
ค้ำขายทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้าและเจ้าของกิจการค้าต่าง ๆ ทำการ เกษตรทุกประเภท ให้บริการ
และอาชีพที่มีรายได้จากค่าบริการทุกประเภท และทำงานส่วนตัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01

เพื่อต้องการทราบว่า บทบาทที่คาดหวังในด้านพัฒนาโรงเรียนและชุมชนของนักเรียนที่
ผู้ปกครองมีอาชีพใดบ้างมีความแตกต่างกัน จึงทำการทดสอบรายคู่โดยใช้ q-statistic ดังปรากฏ
ในตาราง 12

ตาราง 12 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวังในด้านพัฒนาโรงเรียนและชุมชน
ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	ทำงานส่วนตัว	ทำการเกษตร	ทุกประเภท	ค้าขายทำธุรกิจ	รับราชการหรือ	ทำงานบริษัท	ให้บริการ	ทุกประเภท
									p
ทำงานส่วนตัว	40.5532	-	0.3690	1.1315	2.5632	3.4468	.05		
ทำการเกษตรทุกประเภท	40.9222		-	0.7625	2.2142	3.0778	.05		
ค้าขายทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้า	41.6847			-	1.4517	2.3153	-		
รับราชการหรือทำงานบริษัท	43.1364				-	0.8636	-		
ให้บริการทุกประเภท	44.0000					-	-		
	n	2	3	4	5				
$q_{.99} (r, 664)$		3.64	4.11	4.4	4.6				
$\sqrt{MS_w / k}$. $q_{.99} (r, 664)$		3.0659	3.4534	3.706	3.8746				
$q_{.95} (r, 664)$		2.77	3.31	3.63	3.86				
$\sqrt{MS_w / k}$. $q_{.95} (r, 664)$		2.3332	2.7880	3.0575	3.2513				

จากตาราง 12 แสดงว่า บทบาทที่คาดหวังในด้านพัฒนาโรงเรียนและชุมชนของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพให้บริการและอาชีพที่มิใช่รายได้จากค่าบริการทุกประเภทสูงกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพทำงานส่วนตัวและทำการเกษตรทุกประเภท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบทบาทที่คาดหวังของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวถึงเพียงกับ

ตาราง 13 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่คาดหวังในด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ
และสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	372.39	4	93.09	2.64	.05
ภายในกลุ่ม	23426.20	664	35.28		
รวม	23798.59	668			

จากตาราง 13 แสดงว่า บทบาทที่คาดหวังในด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการและสมาชิก
ของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียน ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการหรือทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ
รวมทั้งบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ค้ำขายทำธุรกิจเกี่ยวข้องกับการค้าและเจ้าของกิจการค้าต่าง ๆ ทำการ
เกษตรทุกประเภท ให้บริการและอาชีพที่รายได้จากค่าบริการทุกประเภท และทำงานส่วนตัว
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้ทราบว่าบทบาทที่คาดหวังในด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการและสมาชิกของ
ชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพใดแตกต่างกันบ้าง จึงทำการทดสอบรายคู่ โดยใช้
q-statistic ดังปรากฏในตาราง 14

ตาราง 14 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวังในด้านการปฏิบัติตนของคณะกรรมการ
และสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ย เกี่ยวกับค่า ทำการ เกษตรฯ	ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ย เกี่ยวกับค่า ทำการ เกษตรฯ	ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ย เกี่ยวกับค่า ทำการ เกษตรฯ	ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ย เกี่ยวกับค่า ทำการ เกษตรฯ	ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ย เกี่ยวกับค่า ทำการ เกษตรฯ	ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ย เกี่ยวกับค่า ทำการ เกษตรฯ	P
ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับ การค่า	30.1261	-	1.0665	1.0573	2.0232	2.6489	.05
ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับ ทำการ เกษตรทุกประเภท	31.1926	-	-	0.6585	0.9567	1.5824	-
ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับ ทำงานส่วนตัว	31.8511	-	-	-	0.2982	0.9239	-
ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับ รับราชการหรือทำงาน บริษัทห้างร้าน	32.1493	-	-	-	-	0.6257	-
ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับ ให้บริการทุกประเภท	32.7750	-	-	-	-	-	-
	n	2	3	4	5		
$q_{.99}$ (n, 664)		3.64	4.11	4.4	4.6		
$\sqrt{MS_w}/t$ $q_{.99}$ (n, 664)		2.2644	2.5568	2.7372	2.8617		
$q_{.95}$ (n, 664)		2.77	3.37	3.63	3.86		
$\sqrt{MS_w}/t$ $q_{.95}$ (n, 664)		1.7232	2.0595	2.2582	2.4013		

จากตาราง 14 แสดงว่า บทบาทที่คาดหวังในด้านการปฏิบัติตนของคณะกรรมการและ
สมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพให้บริการและอาชีพที่มีรายได้จากค่าบริการ
ทุกประเภทสูงกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้าและเจ้าของกิจการค้าต่าง ๆ

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบทบาทที่คาดหวังในด้านการศึกษาปฏิบัติตนของคณะกรรมการ และสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพอื่น ๆ นอกจากนี้ ใกล้เคียงกัน

ตาราง 15 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่คาดหวังในด้านการศึกษาเสริมและทะนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและศาสนา ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	294.29	4	73.57	2.02
ภายในกลุ่ม	24223.05	664	36.48	
รวม	24517.34	668		

จากตาราง 15 แสดงว่า บทบาทที่คาดหวังในด้านการศึกษาเสริมและทะนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและศาสนาของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการหรือทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ค่าขายทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้าและเจ้าของกิจการค้าต่าง ๆ ท้าการ เกษตรทุกประเภท การให้บริการและอาชีพที่มีรายได้จากค่าบริการทุกประเภทและอาชีพการทํางาน ส่วนตัว ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 16 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่คาดหวังในด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดี
ระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ประกอบการมีอาชีพต่างกัน

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	248.29	4	62.07	1.76
ภายในกลุ่ม	23427.89	664	35.26	
รวม	23676.18	668		

จากตาราง 16 แสดงว่า บทบาทที่คาดหวังในด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง
สมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ประกอบการมีอาชีพรับราชการหรือทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ
รวมทั้งบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ค้ำขายทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้าและ เล้าของกิจการค้าต่าง ๆ ทำการ
เกษตรทุกประเภท การให้บริการและอาชีพที่มิรายได้จากค่าบริการทุกประเภทและการทำงานส่วนตัว
ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่คาดหวังในด้านการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	370.08	4	92.52	2.23
ภายในกลุ่ม	27504.54	664	41.42	
รวม	27874.61	668		

จากตาราง 17 แสดงว่า บทบาทที่คาดหวังในด้านการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการหรือทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจรวมทั้งบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ค้ำขายทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้าและเจ้าของกิจการค้าต่าง ๆ ทำการเกษตรทุกประเภท การให้บริการและอาชีพที่มีรายได้จากค่าบริการทุกประเภทและการทำงานส่วนตัว ไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่ผู้ปกครอง
มีอาชีพต่างกัน

ตาราง 18 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน
ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2249.67	4	562.42	0.71
ภายในกลุ่ม	527864.91	664	794.98	
รวม	530114.56	668		

จากตาราง 18 แสดงว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียน
ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการหรือทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจรวมทั้งบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ค้าขาย
ทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้าและเจ้าของกิจการค้าต่าง ๆ ทำการเกษตรทุกประเภท การให้บริการและอาชีพ
ที่มีรายได้จากค่าบริการทุกประเภทและการทำงานส่วนตัว ไม่แตกต่างกัน

เนื่องจากได้จำแนกบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนออกเป็น
ห้าด้าน จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้านด้วย ปราบกฎผลตั้งแต่งในตาราง 19 ถึง 23

ตาราง 19 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านพัฒนาโรงเรียนและชุมชน
ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	244.68	4	61.17	0.67
ภายในกลุ่ม	60459.08	664	91.05	
รวม	60703.75	668		

จากตาราง 19 แสดงว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านพัฒนาโรงเรียนและชุมชนของนักเรียน
ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการหรือทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งบริษัทห้างร้านต่าง ๆ
ค้าขายทำธุรกิจ เกี่ยวกับการค้าและเจ้าของกิจการค้าต่าง ๆ ทำการเกษตรทุกประเภท การให้บริการ
และอาชีพที่มีรายได้จากค่าบริการทุกประเภท และการทำงานส่วนตัว ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 20 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการปฏิบัติงานของ
คณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	64.41	4	16.10	0.31
ภายในกลุ่ม	34502.11	664	51.96	
รวม	34566.52	668		

จากตาราง 20 แสดงว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการและ
สมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการหรือทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ
รวมทั้งบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ค่าขายทำธุรกิจ เกี่ยวกับการค้าและเจ้าของกิจการค้าต่าง ๆ ทำการ
เกษตรทุกประเภท การให้บริการและอาชีพที่มีรายได้จากค่าบริการทุกประเภทและการทำงานส่วนตัว
ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 21 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและศาสนา ของนักเรียนที่ผู้ประกอบการมีอาชีพต่างกัน

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	40.90	4	10.22	0.33
ภายในกลุ่ม	20338.30	664	30.63	
รวม	20379.20	668		

จากตาราง 21 แสดงว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและศาสนาของนักเรียนที่ผู้ประกอบการมีอาชีพรับราชการหรือทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ค้ำขายทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้าและเจ้าของกิจการค้าต่าง ๆ ท้าทาย เกษตรทุกประเภท การให้บริการและอาชีพที่มีรายได้จกค่าบริการทุกประเภทและการทำงานส่วนตัว ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 22 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดี
ระหว่างสมาชิกของชุมชนต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	159.97	4	39.99	1.26
ภายในกลุ่ม	20994.79	664	31.62	
รวม	21154.76	668		

จากตาราง 22 แสดงว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง
สมาชิกของชุมชนต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการหรือทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ
รวมทั้งบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ถ้ายายทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้าและเจ้าของกิจการค้าต่าง ๆ ทำการ
เกษตรทุกประเภท การให้บริการ และอาชีพที่มีรายได้จากค่าบริการทุกประเภทและการทำงานส่วนตัว
ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 23 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยโดยของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	362.55	4	90.64	1.60
ภายในกลุ่ม	37512.43	664	56.49	
รวม	37874.98	668		

จากตาราง 23 แสดงว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการหรือทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ค้ำขายทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้าและเจ้าของกิจการค้าต่าง ๆ ทำการ เกษตรทุกประเภท การให้บริการและอาชีพที่ีรายได้จากค่าบริการทุกประเภทและการทำงานส่วนตัวไม่แตกต่างกัน

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อหาความสัมพันธ์ของบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังของนักเรียนที่มีเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและอาชีพของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักเรียนที่มีเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและอาชีพของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งชายและหญิง การสุ่มกลุ่มตัวอย่างได้ดำเนินการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มจังหวัดโดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากแปดจังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน แม่ฮ่องสอน และพะเยา ได้สี่จังหวัด คือ เชียงใหม่ ลำปาง แพร่ และพะเยา

ขั้นที่ 2 สุ่มโรงเรียนโดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ในจังหวัด เชียงใหม่ ลำปาง แพร่ และพะเยา ได้เก้าโรงเรียนจาก 18 โรงเรียน คือ โรงเรียนบุญพราชวิทยาลัย โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย โรงเรียนเถินวิทยา โรงเรียนพิริยาลัย โรงเรียนนาจักรันท์ โรงเรียนพะเยาพิทยาคม และโรงเรียนเชียงคำวิทยาคม

ขั้นที่ 3 สุ่มกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง คือ นักเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ย 2.50 ขึ้นไป และสุ่มกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คือ นักเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ย 1.49 ลงมา จากโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างมากลุ่มละ 50 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด รวมนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 659 คน ชาย 308 คน หญิง 361 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบสอบถาม แยกเป็นสองตอน ตอนที่หนึ่ง เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่สอง เป็นแบบสอบถาม ความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน จำนวน 50 ข้อ แต่ละข้อถามสองด้าน คือ บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

ข้อมูลที่รวบรวมได้จาก การตอบแบบสอบถามความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการศึกษาครั้งนี้ ได้นำมาแปลงเป็นคะแนนด้านต่าง ๆ แล้วนำไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยใช้ Pearson Product-Moment Correlation Coefficient
2. เปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน ของนักเรียนที่มี เพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน โดยใช้ t-test
3. เปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน โดยใช้ F-test และตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้ q-statistic

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสัมพันธ์กันในทางบวกทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่มี เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอาชีพของผู้ปกครองต่างกัน พบว่า

2.1 บทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนชั้นสูงกว่านักเรียนหญิงทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเฉพาะบทบาทที่คาดหวังในด้านการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนมีอันดับสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ด้าน การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย การปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ และด้านการส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลป วัฒนธรรม ประเพณีและคำสอน ตามลำดับ

2.2 บทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่ถ้าวิจารณาในแต่ละด้านแล้วพบว่าบทบาทที่คาดหวังในด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ และด้านการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้บทบาทที่คาดหวังในด้านอื่น ๆ ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่แตกต่างกัน

2.3 บทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบแต่ละอาชีพปรากฏว่า ไม่มีอาชีพใด ๆ ที่แตกต่างกัน ถ้าวิจารณาในแต่ละด้านพบว่า บทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน ปรากฏผลดังนี้

2.3.1 ด้านพัฒนาโรงเรียนและชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบแต่ละอาชีพพบว่าบทบาทที่คาดหวังในด้านการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพให้บริการและอาชีพที่รับรายได้จากค่าบริการทุกประเภทสูงกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพทำงานส่วนตัว และทำการเกษตรทุกประเภท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.2 ด้านปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบแต่ละอาชีพพบว่า บทบาทที่คาดหวังในด้านการปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพให้บริการและอาชีพที่รับรายได้จากค่าบริการทุกประเภท สูงกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้า และ

เจ้าของกิจการค้าต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบทบาทที่คาดหวังในด้านการปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพอื่น ๆ นอกจากนี้ใกล้เคียงกัน

สำหรับบทบาทที่คาดหวังในด้านการส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และคำสอน ด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ และด้านการปกครองตามระบบประชาธิปไตย ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและอาชีพของผู้ปกครอง ต่างกัน

3.1 บทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่ถ้าพิจารณาบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และคำสอนของนักเรียนชายสูงกว่านักเรียนหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านอื่น ๆ นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน ซึ่งบทบาทด้านการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนมีส่วนสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ด้าน การปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ การปกครองตามระบบประชาธิปไตย การส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและคำสอน และด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ตามลำดับ

3.2 บทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยส่วนรวมแล้วไม่แตกต่างกัน แต่ถ้าพิจารณาในแต่ละด้านแล้ว พบว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการปกครองตามระบบประชาธิปไตยของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านอื่น ๆ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3.3 บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันโดยส่วนรวมแล้ว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาในด้านต่าง ๆ แล้วพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้าบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายครั้งนี้ ได้พบข้อที่น่าสนใจหลายประการ คือ

1. บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความสัมพันธ์กันทางบวกในทุก ๆ ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 อาจเป็นเพราะจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนักเรียน คือ ความเจริญงอกงามของนักเรียนในทุกด้าน (ชาญชัย อินทรประเสริฐ 2521 : 19) กระทรวงศึกษาธิการมองเห็นความสำคัญของกิจกรรมนักเรียนจึงได้กำหนดหลักสูตรพุทธศักราช 2520 ให้นักเรียนทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อยหนึ่งกิจกรรมตลอดเวลาที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2520 : 77) และในการจัดกิจกรรมนักศึกษาเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพของสังคม (จรัส โพธิ์ศรี 2518 : 353) จึงทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนทั้งด้านความคาดหวังและด้านการปฏิบัติจริงมีความสัมพันธ์กันอย่างดียิ่ง

2. บทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนโดยส่วนรวมพบว่า นักเรียนชายสูงกว่านักเรียนหญิงทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนในระดับสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย การปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ และการส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และคำสอนตามลำดับ ความสำคัญที่นักเรียนชายสูงกว่านักเรียนหญิงทุกด้าน จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าบทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง อาจเป็นเพราะนักเรียนชายมีความคาดหวังว่าตนเองจะต้อง เป็นผู้นำในครอบครัว และนักเรียนชายมีความต้องการทางสังคมมากกว่านักเรียนหญิง ในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน (บุญภาค สัมรัมย์ 2522 : 107) สอดคล้องกับผลการวิจัยว่า นิสิตชายมีความต้องการแสดงออก นิสิตหญิงมีความต้องการมากกว่านิสิตชายด้านการผูกไมตรีกับผู้อื่นและการขอความช่วยเหลือ ความอดทนและการช่วยเหลือผู้อื่น (ระจิต ตริพุทธรัตน์ 2510 : 49) ดังนั้น บทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนทำให้นักเรียนชายสูงกว่า

นัก เรียนหญิงทุกด้าน

3. บทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน โดยส่วนรวมแล้วไม่แตกต่างกัน แต่ถ้าพิจารณาในแต่ละด้านแล้วพบว่าบทบาทที่คาดหวังในด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ และด้านการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ นั้นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ คาร์ (Camp, 1956 : 93 - 97) ว่ากลุ่มเรียนอ่อนมีความสามารถทางกิจกรรมทางสังคมมากกว่ากลุ่มเรียนดี อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนสนใจมากที่สุดในกิจกรรมด้านสังคม (ลูมาส แลเบเกะ 2519 : 113) และกิจกรรมเกี่ยวกับการปลูกฝังแนวทางแบบประชาธิปไตยของสภา นักเรียนซึ่งครูและผู้บริหารมีทัศนคติที่ดีมากที่สุด (เล่มคิด สวัสดิ์ 2520 : 87) ดังนั้น กิจกรรมนักเรียนที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานเป็นหมู่คณะและฝึกการอยู่ร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตย เป็นสิ่งที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มองเห็นความจำเป็นที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งจะ เป็นแนวทางที่มีประโยชน์ต่อตัวนักเรียนในภายภาคหน้า

4. บทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบแต่ละอาชีพปรากฏว่า ไม่มีอาชีพใด ๆ แตกต่างกัน แต่ถ้าพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า

4.1 ด้านพัฒนา โรงเรียนและชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบแต่ละอาชีพพบว่า บทบาทที่คาดหวังในด้านพัฒนา โรงเรียนและชุมชนของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพให้บริการทุกประเภทสูงกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพทำงานส่วนตัวและทำการเกษตรทุกประเภทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมมีบทบาทในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และช่วยให้นักเรียนรู้สึกท้าวใจให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยตรง (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2520 : 111) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธีระ นทีวุฒิกุล (ธีระ นทีวุฒิกุล 2521 : 42) ที่ว่า ผลิตผลที่มีมูลสำเนาอยู่ในภาคเหนือมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และกิจกรรมสังคมเป็นอันดับแรก

4.2 ด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบแต่ละอาชีพพบว่า บทบาทที่คาดหวังในด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพให้บริการทุกประเภท ลุ่มกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย ทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบทบาทที่คาดหวังในด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพอื่น ๆ นอกจากมีใกล้เคียงกัน อาจเป็นเพราะว่านักเรียนส่วนมากได้สมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกตามความพอใจ (ประภัสสร มโนรัตน์ 2519 : 122) และคณะกรรมการนักเรียนอาจจะทำให้นักเรียนบางกมลจริงส่งกับหม่มากเกินไปและเกิดการเข้าใจผิดในหน้าที่ของตนเอง จนนำไปสู่ความขัดแย้งกับครูได้ (ชาญชัย อินทรประวัติ 2521 : 8) ซึ่งทำให้นักเรียนที่ก่อแนวทางการบริการที่ได้รับประสบการณ์ในครอบครัวที่ต้องให้บริการแก่ลูกค้าทำให้นักเรียนมีความคิดแตกต่างกัน

4.3 บทบาทที่คาดหวังในด้านการส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของ ธรรมศักดิ์ เขียมเมฆ (ธรรมศักดิ์ เขียมเมฆ 2520 : 51) ที่ว่านักเรียนที่มีพื้นฐานทางครอบครัวต่างมีความต้องการกิจกรรมต่างกัน และกิจกรรมส่วนใหญ่ที่ครูและนักเรียนจัดให้มีขึ้น ได้แก่ การร่วมทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา (ประภัสสร มโนรัตน์ 2519 : 115) อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนาเป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับผลการเรียนที่ดีของนิสิต (ไพศาล หวังพาณิชย์ 2510 : 72 - 74) ซึ่งทำให้นักเรียนตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่จะเข้าร่วมเอง โดยผู้ปกครองไม่มีส่วนรู้เห็นหรือมีส่วนร่วม และนักเรียนจะรวมกลุ่มกันเลือกกิจกรรมเดียวกันด้วย

4.4 บทบาทที่คาดหวังในด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอาจเป็นเพราะว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมักรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่และสมัครกิจกรรมเดียวกัน ภายในกลุ่มนั้น ๆ จะมีความคิดเห็นคล้ายกันมาก ซึ่งกิจกรรมจะฝึกให้นักเรียนเป็นคนรู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคีต่อกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ว่า สมาชิกทุกคนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียน (นิตยา เปลื้องนุช 2519 : 76)

4.5 บทบาทที่คาดหวังในด้านการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมนักเรียนทำให้เขาใจระเบียบและข่าวดารของโรงเรียน นอกจากนี้การเลือกประธานนักเรียน หัวหน้าชั้น ฝึกให้รู้จักการเลือกผู้นำ ช่วยในการประสานงานระหว่างครูและนักเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2520 : 111) ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 8 ได้แบ่งเวลาการปกครองนักเรียนในแต่ละวันออกเป็นกลุ่ม ๆ แล้วแต่ละเรียกชื่อ บางแห่งเรียกว่า เวรปกครองในวันนั้น หรือคณะปกครอง โดยแต่ละคณะทำงานควบคุมความประพฤติของนักเรียนทั้งโรงเรียนในแต่ละวันตลอดไปจนถึงสิ้นปีการศึกษา

5. บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่ถ้าพิจารณาบทบาทด้านต่าง ๆ แล้วพบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและคำสอน ของนักเรียนชายสูงกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของ ฮัมฟรีย์ (Humphry, 1959 : 125 - 135) ที่ว่าชายชอบเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าหญิง และกิจกรรมนักเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน ฝึกนักเรียนให้เป็นผู้ที่เฉลียวฉลาดรอบคอบ ปลูกฝังวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของชาติ และช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้อย่างดี (อนุชา เทวราชสมบูรณ์ 2522 : 45)

6. บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ถ้าพิจารณาในแต่ละด้านปรากฏว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านอื่น ๆ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อาจเป็นเพราะว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนค่อนข้างมาก และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความต้องการกิจกรรมทางคำสอนและประเพณีสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (ณรงค์ เขียมเมฆ 2520 : 50) นอกจากนี้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนสูงใช้เวลาว่างในกิจกรรมนอกโรงเรียนค่อนข้างมาก เช่น กิจกรรมด้านสังคม การอ่านหนังสือ ศิลปะ ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ใช้เวลาว่างร่วมกิจกรรมการดูโทรทัศน์ ร้องเพลง (Humphry, 1959 : 125 - 135) สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การปรับตัวและการเข้าร่วมกิจกรรมในวิทยาลัยมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (จำนง ผลบุญ 2515 : 91) โรงเรียนมัธยมศึกษาได้เปิดให้นักเรียนมีสิทธิที่จะเลือกเข้าร่วมกิจกรรมอย่างอิสระ ทำให้นักเรียนมาสมัครกิจกรรมเดียวกันเป็นกลุ่มโดยไม่ได้คำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตนเอง

7. บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านแล้วพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนส่วนมากเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ (ลูมาลี แจบเกาะ 2519 : 117) และการตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนนั้นนักเรียนเป็นผู้เลือกเอง โดยผู้ปกครองไม่มีส่วนช่วยเหลือในการเลือกกิจกรรม รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้จัดขึ้นนั้น ไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างของอาชีพผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สเตรง (Strang, 1957 : 80) ที่ว่า ในระหว่างที่เด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่นนี้ โรงเรียนและเพื่อน ๆ จะสนองความต้องการใหม่ ๆ ซึ่งพ่อแม่ไม่สามารถเล่นอให้ได้ นั่นคือ เขาจะถูกอิทธิพลของเพื่อนครอบงำอย่างรุนแรง พฤติกรรมจะเปลี่ยนตามที่เพื่อน ๆ ในวัยเดียวกับเขาได้สนองต่อเขา

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้เกิดแนวคิดต่าง ๆ ที่จะนำมาเป็นข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้บริหาร

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรจะได้ตระหนักถึงหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและนักเรียนจัดกิจกรรมนักเรียนร่วมกัน โดยคำนึงถึงบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง จะต้องสอดคล้องกันในค่านางแผนงาน ผู้ดำเนินงาน ผู้ประสานงาน ฯลฯ

2. อาจารย์หัวหน้าฝ่ายกิจกรรมนักเรียน

ควรวางแผนการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างรอบคอบ เพื่อให้ได้ประโยชน์มากที่สุด และ

ควรคดีให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยคำนึงถึงบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง ควรมีความสัมพันธ์กันในทุกด้าน ควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมแต่ละอย่างให้นักเรียนทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับ

3. อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน

ควรจะได้แนะนำการคัดกิจกรรมนักเรียนโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการคัดกิจกรรมนักเรียนให้ต้องแท้ เพราะจากบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงต้องมีความสัมพันธ์กันในทุกด้าน ครูต้องมีความเป็นกันเองกับนักเรียนและใช้กิจกรรมชักจูงให้นักเรียนมีพฤติกรรมรวมกลุ่มไปในแนวทางที่ดี

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

1. ควรทำการศึกษาในเรื่องเดียวกันนี้ทั้ง 12 เขตการศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งจะได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม และนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการวางแผนดำเนินงานปรับปรุง แก้ไขบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ควรทำการศึกษาบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในระดับมัธยมศึกษา
3. ควรทำการศึกษาบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

RESEARCH

บรรณานุกรม

- สันทรพร พวงเจริญ กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาของวิทยาลัยครู ในกรุงเทพมหานคร
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516, 209 หน้า อัดสำเนา
- จุมพล ล่ว์สติยากกร หลักและวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ กรุงเทพฯ โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ 2520
- ฉัตรภา พงษ์กิจมงคล ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสนใจในกิจกรรม
เสริมหลักสูตรในวิชาสังคมศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517,
139 หน้า อัดสำเนา
- จุไรศรี ลูทธิศรีสังข์ ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกโรงเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2508, 99 หน้า อัดสำเนา
- ชาญชัย อินทรประเวศ การบริหารกิจการนักเรียน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา 2521,
256 หน้า
- พิทยา สุวรรณชัย "สังคมวิทยา" ใน วิทยาคำศัพท์สังคม หน้า 157 - 196 สำนักวิจัย
สถาปนาระบบบริหารคำศัพท์ โรงพิมพ์สุรนารี 2517
- ณรงค์ เทียมเมฆ ทัศนคติต่ออาชีพครูและความต้องการด้านสังคมศึกษาของนักเรียนชายเขา
วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ปรินญาทิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2520, 63 หน้า อัดสำเนา
- ทองคุณ หงษ์พันธ์ บทบาทของหัวหน้าฝ่ายปกครอง และสวัสดิการของสถานศึกษา วิทยานิพนธ์
ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2512, 218 หน้า อัดสำเนา
- ทองลูน รัตน์ธัญวงศ์ ปัญหาการคัดเลือกกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2506, 90 หน้า
อัดสำเนา
- ธงชัย ชิวปรีชา การศึกษาแบบการคิดของนักเรียนมัธยมศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา
ชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ปรินญาทิพนธ์ ค.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2513,
86 หน้า อัดสำเนา

- ธีระ นทีวุฒิกุล การศึกษาความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนิตยของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ปรินญาณิพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 60 หน้า ฮัดสำเนา
 ระบุ แลวงศักดิ์ "ข้อคิดในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร" วิทยาคารย 69(10) : 3 - 18
 10 ธันวาคม 2513
- รวิชัย ฮัยฉิรฉายากุล "รายวิชากิจกรรมตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521"
คุรุปริทัศน์ 4 : 32 - 34 เมษายน 2521
- นาฏเฉลียว ลุ่มาวงศ์ "พัฒนาการและบทบาทของกิจกรรมเสริมหลักสูตร" ศูนย์ศึกษา
 1 : 21 - 26 มกราคม 2516
- นิตยา เปลื้องนุช เจตนคติของอาจารย์ใหญ่ ครู และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาล
ในภาคกลางที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน ปรินญาณิพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2519, 81 หน้า ฮัดสำเนา
- บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ การวัดและประเมินผลการศึกษา ทฤษฎีและการประยุกต์ พิมพ์ครั้งที่ 2
 ฮัษษณเจริณทัศน์ ม.ป.ท., 366 หน้า
- บุญนาค คุ้มภัย การศึกษาเปรียบเทียบความต้องการทางสังคมของวัยรุ่น ในวิทยาลัยครู วิทยาลัย
อาชีวศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดนครราชสีมา ปรินญาณิพนธ์ กค.ม.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 117 หน้า ฮัดสำเนา
- เบญจมาศ เข้มลุ่มาศี การสำรวจทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญในจังหวัดพระนครศรี
และธนบุรี ที่มีต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 2508, 65 หน้า ฮัดสำเนา
- ประติษฐ์ ฮวบเจริณ การบริหารกิจการนักเรียน วัฒนาพานิชย์สำราญราษฎร์ 2513, 272 หน้า
- ประทีป พฤษภาทิจ การศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสารและวารสารของ
นักเรียนวิทยาลัยครูเทพสตรี ปีการศึกษา 2514 ปรินญาณิพนธ์ กค.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
 ประสานมิตร 2514, 140 หน้า ฮัดสำเนา
- ประเทือง แดงงาม การศึกษามโนภาพแห่งตน (Self Concept) และความคาดหวังแห่งตน
(Self Expectation) ของผู้ใหญ่ที่เรียนสำเร็จหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรี ใน
เขตการศึกษา 3 ปรินญาณิพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520,
 127 หน้า ฮัดสำเนา

- ประสิทธิ์สร มโนรัตน์ เทคนิคของอาจารย์ใหญ่ ครู และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียน
รัฐบาลในภาคเหนือที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน ปรินญาณิพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, 126 หน้า ฮัดสำเนา
- ประมวล ตันยะ บทบาทที่ปฏิวัติจริงและที่คาดหวังของหัวหน้าคณะวิชาในวิทยาลัยครู ปรินญาณิพนธ์
กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 99 หน้า ฮัดสำเนา
- ปราโมทย์ แก้วคล้าย "กิจกรรมพิเศษของโรงเรียน" ประจำปีศึกษา 27 : 8 มีนาคม 2519
- ปรีชา ช่มโท การสำรวจการสังเกตกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิทยาคำสั่งระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา วิทยานิพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2504, 81 หน้า ฮัดสำเนา
- ไพฑูริย์ ว่างเรียง สำรวจกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา กรุงเทพฯ แพ่งวิทยา 2516
- พงศา งามละเมียด การศึกษาความขัดแย้งด้านบทบาทของครูใหญ่ ครู และนักเรียนโรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ปรินญาณิพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2518, 75 หน้า ฮัดสำเนา
- พจน์ สันทรวิระกุล ความสัมพันธ์ระหว่างความอยากรู้ อยากรู้อื่น หัดค้นคว้าแบบเพื่ออำนาจภายใน
ภายนอกตน และความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 4 และประถมปีที่ 7
ปรินญาณิพนธ์ กค.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515, 98 หน้า ฮัดสำเนา
- พูนศิริ เจริญพันธ์ ความสนใจของนักเรียนสตรีศรีสุริโยทัยที่ใฝ่ต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิทยานิพนธ์
ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514, 43 หน้า ฮัดสำเนา
- พงษ์ หันนาคินทร์ หลักการบริหารโรงเรียน วัฒนาพานิชย์สาราญราชวุฒิ 2513, 272 หน้า
การศึกษาของไทย วัฒนาพานิชย์สาราญราชวุฒิ 2521, 229 หน้า
- ไพศาล หวังพานิชย์ ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกชั้นเรียนกับผลการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 3
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ปีการศึกษา 2510 ปรินญาณิพนธ์ กค.ม. วิทยาลัย
วิชาการศึกษา ประสานมิตร 2510, 116 หน้า ฮัดสำเนา
- พิบูลย์ สาร "กิจกรรมเสริมหลักสูตร" ใน หลักการบริหารการศึกษา หน้า 185 - 211
พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ หานนคร โรงพิมพ์วัฒนาพานิชย์ 2519

- บุทร ศักดิ์เดชนันต์ สังคมศาสตร์ กรุงเทพฯ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2517,
73 หน้า
- บุทรวิทย์ วชิยจินดา ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา กับผลสำเร็จ
ในการเรียนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยม วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513,
129 หน้า อดุลย์เนา
- บุณิน นิลจันทร์ การศึกษาเปรียบเทียบของคัมภีระทางด้านการศึกษ การปรับตัวและกิจกรรม
ในวิทยาลัยของอเมริกาศึกษา ป.กค. ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2514 ที่มีส่วนฤทธิผลทางการเรียนสูงและ
ต่ำ ของวิทยาลัยครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปรินญาณิศร กค.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร 2515, 115 หน้า อดุลย์เนา
- ระจิต ตรีพุทธรัตน์ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ปทุมวัน กับการเรียนรู้อย่างนิสิตที่มีต่ออาจารย์ผู้สอน วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2510, 90 หน้า อดุลย์เนา
- ราตรี ทิพย์โอสถ การวัดปทุมมในโรงเรียนฝึกหัดครู วิทยานิพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2501, 165 หน้า อดุลย์เนา
- รังสรรค์ ทิมพันธุ์พงษ์ บทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริงของเยาวชน ในการดำเนินงาน
ศูนย์เยาวชนชนบท วิทยานิพนธ์ ค.ค.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากร 2521, 99 หน้า อดุลย์เนา
- วณิ บัณฑิตสกุล การสำรวจความสนใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน
สามเสนวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2511, 47 หน้า อดุลย์เนา
- วิเชียร เกตุสิงห์ สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
2520, 155 หน้า
- วันนอร์ มะทา กิจกรรมเสริมหลักสูตรทางอาชีพและปฎิบัติ กรุงเทพฯ โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์ 2523,
371 หน้า
- ศิรินันท์ ศิริอุทัย ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมกับส่วนฤทธิผลในการเรียน
วิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517,
82 หน้า อดุลย์เนา

ศิริวรรณ กาญจนสาส์กษณ์ "การสำรวจการตั้งความปรารถนาของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย"

ย่อวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520, 100 หน้า

ศึกษาริการ, กระจ่าง กรมวิชาการ กิจกรรมพิเศษ อนุสารประกอบหลักสูตรประถมศึกษา

ประโยคประถมศึกษาตอนต้น โครงการพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาริการ 2504, 35 หน้า

ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง เกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

2520, 119 หน้า

ลุ่มคิด ตีรคมี การเปรียบเทียบทัศนคติของครูและผู้บริหารที่มีต่อกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยม

ของรัฐบาล ในเขตการศึกษา 12 ปริญญาวิทยานิพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2520, 109 หน้า อัดสำเนา

สมบูรณ์ หับทิมไทย "กิจกรรมนักเรียน" การศึกษาเอกชน 4(4) : 27 - 28 มกราคม 2522

สุภาพ สัตยานนท์ ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนสตรีวิทยาที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ปีการศึกษา 2517 วิทยานิพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 53 หน้า อัดสำเนา

ลุ่มาสี แสบเกาะ เจตคติของอาจารย์ใหญ่ ครู และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาล

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อกิจกรรมนักเรียน ปริญญาวิทยานิพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร

วิโรฒ ประสานมิตร 2519, 129 หน้า อัดสำเนา

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาบริหารกิจการนักเรียน มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก 2520, 183 หน้า

สุมิตร คุณานุกร หลักสูตรและการสอน กรุงเทพมหานคร 2518, 259 หน้า

โล่ภา ฟูพิบูลย์ ลิขวิทยาสังคม โรงพิมพ์สุรสภา 2515, 236 หน้า

อนันต์ ภูมิวรรณ การสัดกิจกรรมในวิทยาลัยวิชาการศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย 2517, 109 หน้า อัดสำเนา

อนันต์ รอดแล่ม "การสัดกิจกรรมนักเรียน" วิทยาสาร 44 : 22 - 23, 39 - 40

พฤศจิกายน 2521

"กิจกรรมเสริมหลักสูตร เครื่องมือพัฒนาที่ควรสนใจ" ศึกษาริการ 5 : 34

กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2521

อรวรรณ เวทยะเวทิน เจตคติของอาจารย์ใหม่ ครู และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียน
รัฐบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มิต้องการคัดเลือกกรรมการนักเรียน ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, 123 หน้า ฮัดสำเนา

อนุชา เทวราชสัมพันธ์ เจตคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและลูกปกครอง นักเรียนที่มีต่อกิจกรรม
นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา ปริญญาโท กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก 2523, 59 หน้า ฮัดสำเนา

* อุดม หนูทอง การศึกษาทัศนคติของครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีต่อ
กิจกรรมนักเรียน ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518,
109 หน้า ฮัดสำเนา

Argyris, Chris. Personality and Organization. New York, Harper and
Brother, 1957.

Bartos, Robert Bryan. "A Study of Field Participation and Classroom
Experiences and Their Effects Upon the Perception of Prospective
Teachers," Dissertation Abstracts. 33 : 3249-A, January, 1973.

Bell, James W. "A Comparison of Dropouts and Nondropouts on Participation
in School Activities," The Journal of Educational Research. 60 :
248 - 251, February, 1967.

Beranis, Theodore Andrew. "A Study of the Effects of 15 - 45 Continuous
School Year Experience and Student Vocation Activities and Attitudes,"
Dissertation Abstracts International. 35 : 1892-A, October, 1974.

Biddle, B.J. and E.J. Thomas. Role Theory : Concepts and Research.
New Jersey, John Wiley and Sons, 1966.

Brinegar, Harold F. "The Measurement of Attitudes of High School Students
toward Their School," Thesis Abstract Series. 49 - 54, 1952.

Brown, I Donglass. "Some Factors Effecting Social Acceptance of High
School Pupils," Thesis Abstract Series. 17 - 22, 1953.

Carr, James Francis. "The Problem Area of a Selected Group of Student
at Florida State University as Indicated by the Mooney Problem Checklist,"
Thesis Abstract. Series, School of Education, Indiana University, 1956.
p. 93 - 97.

- Cronbach, Lee J. Essential of Psychological Testing. 3rd. ed., New York, Harper and Row, 1970. 752 p.
- Doohan, Joseph Edward. "Current Practices and Problems in Student Activities in Four Maine Public Secondary Schools," Dissertation Abstracts. 29 : 2146-A, January, 1969.
- Edwards, Allen Louis. Statistical Analysis. New York, Rinehart and Company, Inc., 1958. 234 p.
- _____. Techniques of Attitude Scale Construction. New York, Appliton-Century-Crofts, 1957. 256 p.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 4th. ed., New York, McGraw-Hill Book Company, 1976. 529 p.
- Fretwell, Elbert K. Extra Curricular Activities in Secondary School. Boston, Houghton, Mifflin, 1931. 522 p.
- ✓ Gardner, Lindzey. Handbook of Social Psychology : Theory and Method. Massachusetts, Addison-Wesley Publishing, 1959.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd. ed., New York, MacGraw-Hill Book Company, 1973. 681 p.
- ✓ Gardon, F.E. Personality and Behavior. New York, The McMillan, 1963.
- Guilbault, Robert Origeine. "A Comparison of Student Activity Programs in Three Types of Connecticut Middle School," in Dissertation Abstracts International. 32 : 305-A, July, 1971.
- Gwyn, Minor J. Theory and Practice of Supervision. Dod Mead Company, 1974. 473 p.
- Harrold, Roger Davis. "The Control of Student Extracurriculum Life in American Higher Education," Dissertation Abstracts. 27 : 2782-A, February, 1967.
- Hoyle, Eric. The Role of the Teacher. London, Routledge and Regan Paul, 1969. 103 p.
- Humphrey, Robert D. "The Relationship of Participation in Out of School Activities of School Achievement," Thesis Abstract Series. 16 : 125 - 131, 1976.
- Jackson, Arther E. Ronald. "Selected Relationship between Activity Participation and Scholastic Achievement for Kansas State University Students," Dissertation Abstracts. 5551-A, 1955.

- Jean, Rice Bobby. "A Survey of Activities and Responsibilities on General School Supervisors in North Carolina Countries," Dissertation Abstracts International. 35 : 4751A - 5579A, February, 1974.
- Jenson, Vern Harman. "An Analysis and Comparison of the Adjustment Problems of Nonachieving College Students of Low Scholastic Ability and other Groups Achieving and Nonachieving Students," in Dissertation Abstracts. 19 : 7071-A, 1959.
- Lindquist, E.F. Design and Analysis in Experiments in Psychology and Education. Boston, Houghton Mifflin Company, 1956. 393 p.
- March, James G. and Herbert A. Simon. Organization. New York, Wiley, 1958.
- ✓ Mead, G.H. Mind, Self and Society. Chicago, University of Chicago Press, 1950.
- Morgan, C.T. Introduction to Psychology. New York, McGraw-Hill Book, 1951.
- ✓ Parsons, Talcott. The Social System. New York, The Free Press, 1968.
- Rose, Arnold and C.D. Knats. Human Behavior and Social Process. Houghton, Boston, Mifflin Company, 1962. 680 p.
- ✓ Secard, Paul P. and Carl W. Backman. Social Psychology. New York, McGraw-Hill Book Company, 1964.
- ✓ Sill, D.L. International Encyclopedia of the Social Sciences. New York, The Millan Co., The Free Press, 1968.
- Skillman, John Harold. "A Study of the Relationship between Participation in Various Types of Extra Class Activities and Academic Performance in Three Private Japanese Secondary School," Dissertation Abstracts. 19 : 1956-A, February, 1958.
- Smelser, N.J. and W.T. Smelser. Personality and Social System. New York, John Wiley and Sons, 1963.
- Stierwalt, Floyd Harrison. "A Study of the Relationship of Involvement in School Activities to the Academic Achievement of Junior High Students," Dissertation Abstracts. 27 : 4054-A, June, 1967.
- Stogdill, M.R. Individual Behavior and Group Achievement. New York, Oxford University Press, 1959.

- Strang, Ruth. The Adolescent Views Himself. New York, McGraw-Hill, 1957. 579 p.
- Sullivan, Flay Walter. "A Study of the Holding Power two Selected Negro High School of Atlanta, Georgia," Dissertation Abstracts. 25 : 2327, October, 1964.
- Walpole, Ronald E. Introduction to Statistics. New York, The Macmillan Company, 1972. 365 p.
- ✓ Walter, Slocum. Agricultural Sociology : A Study of Sociological Aspects of American Farm Life. New York, Harper and Brothers Publishers, 1962.

U. P. M. 13

ที่ ทม.1001(7)/0144

(สำเนา)

บัณฑิตวิทยาลัย

ครุฑ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วันที่ 10 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2524

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวนวลพร ไตวิจิตรรังสี เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชา เอกการมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นิสิตผู้นี้ ต้องการมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกรวดเร็วในการศึกษาต้นคว้า เพื่อทำปริญญาโท
เรื่อง บทบาทที่ภาคทวิงและบทบาทที่เป็นจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียน ชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 8 ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผู้ช่วยค้ำสตราจารย์ ดร.รวิวรรณ จุ่มชัย ประธาน

ผู้ช่วยค้ำสตราจารย์ สุพันธ์ ศลโกศล กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขออุดหนุนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทุกห้อง เพื่อใช้ในการ
เล่มตัวอย่าง โดยให้นักเรียนที่ได้เกรด 1.49 ลงมา และ 2.50 ขึ้นไป ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการ
เข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญาโท

บัณฑิตวิทยาลัยจะรู้สึกเป็นพระคุณอย่างสูงในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรด
ให้แก่นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

กานดา ณ ถลาง

(ค้ำสตราจารย์ กานดา ณ ถลาง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 3919864

ตาราง 24 แสดงค่าอำนาจค่าแผนกระจายข้อของแบบสอบถามความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรม

นักเรียน

ข้อที่	t	p	ข้อที่	t	p	ข้อที่	t	p
1	2.24	.05	19	1.98-	-	35	3.83	.001
2	2.61	.05	19	5.53	.001	36	5.76	.001
3	2.80	.01	20	3.23	.01	37	3.59	.001
4	2.80	.01	21	3.72	.001	38	4.07	.001
5	2.88	.01	22	6.71	.001	39	6.95	.001
6	2.88	.01	23	4.83	.001	40	7.17	.001
7	4.44	.001	24	6.57	.001	41	7.13	.001
8	5.33	.001	25	5.67	.001	42	10.69	.001
9	3.85	.001	26	6.66	.001	43	6.22	.001
10	4.44	.001	27	5.73	.001	44	4.94	.001
11	3.62	.001	28	5.94	.001	45	4.95	.001
12	2.61	.05	29	5.97	.001	46	5.68	.001
13	3.28	.01	30	5.94	.001	47	6.77	.001
14	3.34	.01	31	3.65	.001	48	4.98	.001
15	5.27	.001	32	4.88	.001	49	5.53	.001
16	7.83	.001	33	3.58	.001	50	7.13	.001
17	3.90	.001	34	5.92	.001			

แบบสอบถาม

III. บทบาทที่คาดหวัง และ บทบาทที่เป็นจริง
ในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในเขตภาคศึกษา 8

-
-
1. แบบสอบถามมี 2 ตอน 8 หน้า กรุณาตอบให้ครบทุกตอนและทุกหน้า
  2. ตอนที่ 1 มี 3 ข้อ ตอนที่ 2 มี 50 ข้อ
  3. กรุณาตอบแบบสอบถามทั้งหมดตามความคิดเห็นของนักเรียนโดยอิสระ

๐ คำชี้แจง ๐

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความของแต่ละข้อตามความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง

2. ระดับคะแนนเฉลี่ยของเทอมต้น ต่ำกว่า 1.49 สูงกว่า 2.50

3. อาชีพของผู้ปกครองนักเรียนที่นักเรียนอาศัยอยู่

รับราชการหรือทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจรวมทั้งบริษัทห้างร้านต่าง ๆ

ค้าขายทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้า เลี้ยงของกิจการค้าต่าง ๆ

ทำการเกษตรทุกประเภท (ทำไร่ ทำนา ทำสวน ฯลฯ)

ให้บริการ เช่น ช่างตัดเสื้อผ้า เสริมสวย ซ่อมเครื่องยนต์และอาชีพที่มีรายได้

จากค่าบริการทุกประเภท

ทำให้ส่วนตัวและงานอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว

ตอนที่ 2 คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงบทบาทของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม

นักเรียน 2 ลักษณะ คือ

1. บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง พฤติกรรมในด้านความคิดเห็นส่วนตัวของนักเรียนที่คิดว่าหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องกระทำ หรือควรจะได้ปฏิบัติ ในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน ทั้งนี้ไม่ได้คำนึงว่า ตามสภาพความเป็นจริงนั้น จะกระทำได้หรือไม่ก็ตาม

2. บทบาทที่ปฏิบัติจริง หรือบทบาทที่เป็นจริง หมายถึง พฤติกรรมที่แท้จริง จากการปฏิบัติงานหรือได้ปฏิบัติจริงในการ เข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนที่ผ่านมาของนักเรียน

ในการตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วให้คิดว่า กิจกรรมตามข้อความนั้นนักเรียนอยากให้อำนาจในระดับไหน เรียกว่า เป็นความคาดหวัง และในสภาพที่เป็นอยู่ซึ่งได้จัดอยู่นั้นอยู่ในระดับไหน เรียกว่า เป็นการปฏิบัติจริง

ตัวอย่างแบบสอบถาม

	ความคาดหวัง					การปฏิบัติจริง				
	5 คาดหวังที่สุด	4 คาดหวังมาก	3 คาดหวังปานกลาง	2 คาดหวังบ้าง	1 คาดหวังน้อย	5 ทำดีที่สุด	4 ทำดีมาก	3 ทำปานกลาง	2 ทำครึ่งครึ่ง	1 ไม่เคยทำ
บทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน										
การร่วมมือทำความสะอาดโรงเรียน ในวันเฉลิมพระชนมพรรษา	✓								✓	

จากตัวอย่างการร่วมมือทำความสะอาดโรงเรียน ในวันเฉลิมพระชนมพรรษา นักเรียนมีความคาดหวังว่า ควรทำมากที่สุด และการปฏิบัติจริง (ทำจริง) ทำเป็นครึ่งครึ่ง (น้อย)

ให้นักเรียนพิจารณาแล้วแสดงความคิดเห็นว่าควรจะทำกิจกรรมมากน้อยเพียงไร โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคาดหวัง และให้แสดงการปฏิบัติจริง ๆ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติจริง ๆ

บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 8

บทคัดย่อ

ของ

นवलพร โตวิจิตรรังสี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สิงหาคม 2524

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังของนักเรียนที่มีเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและอาชีพของผู้ปกครอง ที่แตกต่างกัน 3) เปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักเรียนที่มีเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ อาชีพของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2523 จำนวน 669 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ในเขตการศึกษาแปด แก้วแห่ง ซึ่ง ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น ในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาโรงเรียนและชุมชน การปฏิบัติตนของคณะกรรมการและสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ การส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและคำสอน การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ และด้านการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตย ทั้งหมดจำนวน 50 ข้อ แต่ละข้อเป็นข้อความที่ถามล่องบทบาท คือ บทบาท ที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความสัมพันธ์กันในทางบวกทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. บทบาทที่คาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนชายสูงกว่านักเรียนหญิงทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีบทบาทที่คาดหวังไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันมีบทบาทที่คาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนเพศชายและเพศหญิงนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันนั้น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

THE EXPECTED ROLES AND ACTUAL ROLES OF STUDENTS IN SENIOR
HIGH SCHOOL ACTIVITIES, EDUCATIONAL REGION EIGHT

AN ABSTRACT

BY

NUANPORN TOWIJIDRUNGSKI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Master of Education Degree

at Srinakharinwirot University

August, 1981

The purposes of this study were 1) to study the relation of the expected and the actual activity participation of the senior high school students. 2) to compare the expected and the actual participation of the students between boys and girls, their achievement, and those whose parents had different occupations. The sample was 669 senior high school students from nine government secondary schools in the year 1980. These random samples were simply selected for the study. The questionnaires of 50 items, composed of 5 groups of activities: school and community development, the roles of the committee and the members of various clubs, the encouragement to the nourishments for cultures and religion, the good relationship among club members, and the democratic managements were provided to figure out the students' opinions in participating any activities.

The results were as followed:

1. The expected and the actual activity participations of secondary school students were logically valid and the correlation was at .001

2. For the expected activity participation, boys and girls were not significantly different at .001. The students of high and low achievement were not significantly different. The students whose parents possessed different occupations were significantly different at .01.

3. For the actual activity participation, no significant difference was found between boys and girls, their high and low achievement, and the students whose parents did various kinds of occupations.